BANICA DOBRE

CRUCIFICATII

COLECTIA "OMUL NOU"
1951

B ă n i c ă   D o b r e

C R U C I F I C A T I I

Zile trăite pe
frontul spaniol.

Colecţia "O m u l   N o u"

1 9 5 1

Bănică Dobre

Mamei,

recunoştinţă pentru sacrificiile făcute ca să-mi plămădească sufletul şi să-mi întărească credinţa.

P R E F A T A

Camaradul meu Bănică Dobre, care a luptat aşa de frumos în Spania pentru Hristos, îmi cere o prefaţă la istoricul isprăvilor celor 7 Legionari ai lui Codreanu.

Cred că este de prisos. Faptele lui Bănică, glonţul din umăr, vitejia echipei române, îl prezintă lumei întregi şi prefaţează ori ce lucrare ar scri.

Nu prea sunt literat, nu prea iubesc pe scriitori, iubesc mai mult pe făptuitori. A scrie este uşor, când ai un pic de talent. A făptui şi a făptui fapte ca ale lui Bănică şi a celor şapte, unde trebuie să ai curagiu şi voinţă până la maximum, este ceva mai mult şi nu ori şi cine poate.

Văd că Bănică le întruneşte pe amândouă. Este şi făptuitor şi scriitor şi sunt sigur că scrisul lui va place cum mi-a plăcut mie şi scrisul şi faptele.

Il recomand deci călduros publicului şi mai cu seamă Legionarilor.

General Cantacuzino-Grănicerul

Bucureşti 27 Iunie 1937.

Motto

Pentru Hristos, Neam şi Căpitan
Suflet din sufletul meu,
Gând din gândul meu,
Si credinţă.

Bănică Dobre

- La început de drum, 22 Noemv. 1936 -

Noemvrie 1936

Se învolburase în nebunia ucigătoare a urii, satanica pornire împotriva crucii.

Trosneau în depărtata ţară a spanilor, catapetesmele bisericilor şi plângeau batjocorite madonele din Alcazar.

Ura, setea de sânge şi prigoana împotriva lui Cristos, se cuibăriseră în ţara însorită a peninsulei Iberice. Erau în luptă geniul răului pornit să streargă de pe faţa pământului icoana simbolică a Dumnezeirii şi dârzenia aprigă a mucenicilor lui Cristos.

An de sânge înăcrit pe ogoarele pârjolite.

An de luptă, de scrâşniri, de încordări duse până la extrem, de victorii şi de bubuit vestitor de moarte:

1936

Tăcuţi şi încrezători în isbânda finală, cei opt porniră într'o seară umedă de toamnă spre ţintă Momentul solemn al despărţirei de cei scumpi, a

fost încercarea unui sentiment,pe care educaţia legionară nu reuşise pe deplin încă, să-l smulgă din noi.

Bărbăteşte,cu inima strânsă,gândeam cei opt că pământul scump al ţării,va fi poate pentru noi,păstrat de acum înainte, numai ca o ultimă şi scumpă amintire.

In gara de Nord,Căpitanul, camarazii,şi suflotul Legiunii pretutindeni.

La 24 Noemvrie seara,părăsim gara de Nord: d-l General Cantacuzino-Grănicerul,Dr.Ion Moţa,Dr. Vasile Marin,Inginerul Căpitan Clime,Preotul Ion Dumitrescu-Borşa, Principele Alexandru Cantacuzino, Nicolae Totu şi eu. După câteva strângeri de mână şi duioase îmbrăţişeri,trenul ne smulge din mijlocul celor dragi şi dimineaţa trecem frontiera prin Grigore Ghica-Vodă.

Tablouri specifice călătoriei cu trenul.

Admirăm frumoasă grădină a Romăniei, Bucovina, şi deodată,se schimbă în rău aspectul lumii.In Polonia nota predominantă, jidanii galiţieni cu perciuni soioşi,miros de usturoiu şi carne fiartă în sudoarea murdăriei.E plină Polonia de jidani şi se sbate naţia creştină în ghiarele lui Iuda.In Polonia situaţia este identică cu cea din Maramureşul nostru. Politicoşi,plini de tact şi domni, polonii oficiali,sunt prietenoşi şi plini de cuviinţă.

Străbatem Galiţia pe coama Carpaţilor nordici, lăsăm Carpaţii în stânga. Lemberg şi...intrăm în Germania.

Dela frontieră ne isbeşte contrastant,disciplina germană.In tren,fiecare german stă aşezat liniştit la locul lui,fiindcă pentru el trenul este numai mijlocul de locomoţiune.Nu turbură pe nimeni cu pelerinajul prin vagoane,nu fumează decât în fumoar, nu ridică şi nu lasă ferestrele fără consens unanim,şi nu scuipă.

Perciunii soioşi ai neamului jidănesc, sunt rari. Văd contrastul isbitor dintre aceste două ţări vecine şi-mi explic afinitatea sufletească a celor două neamuri, Germania şi Polonia. Cum să nu viseze neamul polon o călătorie în tren, fără miros de usturoiu şi fără jidani!

Iată o explicaţie nediplomată,dar reală.

Berlinul ordinei şi al civilizaţiei căştilor de oţel, ne impresionează prin aspectul său măreţ şi plin de demnitate. Toată lumea este la lucru.Nu am văzut cerşetori şi forfoteala lui "gură cască" nicăeri la Berlin. Trenuri imense, nesfârşit de lungi, aduc în zorii zilei furnicar de muncitori, curat îmbrăcaţi şi mândri, cari în linişte coboară rând pe rând şi trec la lucru.

Peste tot domneşte spiritul, aproape mecanizat al ordinei.Disciplina pentru pietonul de pe trotuar, pentru camioanele de pe stradă,pentru vânzătorul din prăvălie şi pentru chelneriţa cu ochii albaştri din cel mai umil restaurant.Aci nu se prostituiază munca,nu se cere toleranţă pentru greşală şi toţi sunt la fel. Rămânem o zi în capitala germanilor -pe cari îi revăd cu aceleaşi trăsături ca cele admirate de Tacit,cu două milenii în urmă. Dela Berlin la Hamburg cu trenul, în ordine,disciplinaţi, gândind acasă şi slăvind cu religiozitate Legiunea şi Căpitanul,timp de câteva ore admirăm imensitatea uzinelor, unde dorinţa de a trăi a unui popor demn de o soartă şi mai bună, făureşte poate unelte ucigătoare cerând dreptul la viaţă.Ne impresionează mult, în tot drumul, tăcerea în care se munceşte şi fermitatea fără semne de provizorat a aşezărilor,toate masive; impozante şi nimic inutil.In oraşul cosmopolit, unde naţiile se amestecă ca în turnul biblic,unde indianul cu turban stă alături în port cu finlandezul sau letonul posac, unde negrul cu capul teşit şi buza răsfrântă,ridică balotul împreună cu americanul isgonit de vre-o nelegiuire din ţara lui,în această babilonie învăluită de fum şi sguduită de sirenele vapoarelor, în Hamburg, stăm o zi. Creştinătatea se pregăteşte pentru primirea lui Cristos, deşi mai este o lună până la prăznuirea cea mare. Intreg oraşul este

prins în fire de fier. Păienjenişul acesta se bolteşte în arcuri aşezate la înălţime deasupra străzilor şi mii de milioane de becuri electrice luminează străzile feeric. Crengi de brad aşezate de pe acum la uşi şi ferestre, muncitori căţăraţi pe ziduri, electricieni montând şi demontând, specialişti împodobind vitrinele şi copii blonzi purtaţi de bone prin faţă vitrinelor, sunt aspectele uneori paradoxale ale realismului maturităţii şi ale romantismului contemplativ.

Câteva reflexiuni rezumative înainte de a părăsi Germania.

Nota dominantă a timpului petrecut dela plecarea din ţară până azi, se desprinde sub forma misticei ce ne-a pornit spre ţintă. D-l General domn, aristocrat în gest, curat în gând şi sublim în faptă. Moţa idealist, descătuşat par'că de lumea pământească, risipitor cu bunătatea şi uneori rigid şi calm ca un englez. Vasile Marin spiritual, zeflemist şi nerăbdător să primească botezul focului. Prinţul izolat şi afectuos. Totuşi, uneori copilăros, altoori patriarhal de serios şi totdeauna pornit după achiziţii care să-i reinprospăteze la înapoierea în ţară, amintirile. Ici cumpără un pulverizator, dincolo ţigări Nil şi la Hamburg mănâncă ananas. Mă gândesc acum, dacă noi îi vom aduce amintirile în ţară sau el pe ale noastre şi pentru toţi aş vrea să am certitudinea că la înapoiere, voi avea încă ceva de scris văzându-i alături de mine. Cine ştie? D-l Clime, pornit mereu spre descoperirea curiozităţilor, nu se gândeşte nici odată la ce se va putea întâmpla. Caută hărţi, formează itinerarii, îşi face auto-educaţie spaniola şi este mereu preocupat, gândind la dragii lui de acasă. Preotul Dumitrescu, îmi pare în adevăratul înţeles al cuvantului, un martir stoic şi desprins de tot ce este trupesc. Pare că ar regreta, dacă soarta l-ar aduce viu în ţară. Pentru el Crucea lui Cristos este unica raţiune de a fi. Alt sens nu vede în forfoteala omenirii. Privesc înapoi azi pe bordul lui Monte

Olivia, peste trei frontiere. Si eu am acasă dragii mei, şi parte din inima mea o am legată departe de aci, în inima Ardealului, la Cluj. De aci doresc pe toţi, dar Legiunea şi Căpitanul sunt cele mai dragi amintiri lăsate dincolo peste una..., două..., trei. .., frontiere.

Pe Mare

Monte Olivia este un vapor comercial sub pavilion german, îmbătrânit în lungi călătorii prin Marea Nordului, prin Atlantic şi cine ştie pe ce alte căi din împărăţia apelor. Matoloţi şi matrozi, căpitanul şi secunzii, ştirbi, bronzaţi, scorbutici, mestecând tutun, fumând din pipe galbene şi alergând de ici colo, unii în uniforme scrobite, alţii cu pete de ulei pe haine şi toţi preocupaţi de ridicarea ancorei. In port mii de catarguri, hornuri fumegânde, macarale imense, ţipete, chiuituri, îmbulzeală pe punte şi deodată, puntea sus...

. . . .
. . . .

Alunecăm pe apa împăcurită a Elbei, spre Marea Nordului. Nici o senzaţie de imensitatea adâncurilor. De o paret şi de alta, luminile clipecind în apă, se lungesc şi se scurtează după ondularea valurilor. Zărim malurile Elbei, când întunecate în ceaţă, când sclipind în lumina becurilor din cine ştie ce sat îndepărtat şi Hamburgul este acum un bagaj în amintirile călătoriei noastre spre ţintă.

Intru în căbină şi puţin obosit, spre ziuă văd largul Mării. Nu ştiu când am ieşit din Elba.

Avem de acum înainte încă cinci zile de monotonă repetare a cotidianului.

Viaţa pe vapor este aidoma tuturor descrierilor cetite în copilărie.

Noi,cei opt formam o societate,o familie şi poate o lume cu totul separată.Aci,pe bordul lui Monte Olivia este cu noi tot neamul dacic din ţara doinelor, a plânsului şi a veseliei. Este sufletul legionar,este Căpitanul şi este gândul de mai bine al neamului.Arhanghelul Mihail ne călăuzeşte.

Moţa cu scânteia inteligenţei ce-l caracterizează,cu spiritul de jertfă pentru atingerea idealului care totdeauna este prins în sufletul lui vibrant,este exuberant,ne înfierbântă în fiecare zi mai mult dorinţa de a intra mai repede în luptă.

Scrie răvaşe celor dragi în ţară, face zilnic note asupra impresiilor culese în călătorie,discută cu d-l General teme tactice,lăsându-se absorbit ore întregi de verva Generalului tactician şi ne arată întotdeauna nouă celor mai mici măreţia faptei ce vom săvârşi.

Intr'o dimineaţă, mi-amspus într'un moment de mărturisire sufletească: "Bănică! este frumos să simţi că trăeşti slujind un ideal, dar este sublim să mori în slujba unui ideal!".

D-l General şi d-l Clime mai iniţiaţi în arta bărbăteştilor încercări,ne păreau în timpul călătoriei doi supra oameni.Seara, luăm masa în comun,la restaurantul zgomotos de pe vapor. Rareori însă eram dispuşi să admirăm măcar, ritmul valsului sau al tangoului în care se desfătau ceilalţi călători.

Nici unul dintre cei opt nu dansa şi masa de seară constituia pentru noi doar obligaţiunea şi o bicoiul de a ne revedea în mai mare intimitate.

Pe bord repede am fost identificaţi şi lumea ne privea,de multe ori,cu prea mare insistenţă.

Pentru alungarea monotoniei regisăm glume şi dintre ele fiind une destul de reuşită nu mă pot reţine de a o reda.

Se află cu noi în societatea Monte Oliviană din largul Atlanticului o domnişoară îmbătrânită cu gâtul lung,purta ochelari şi avea o mutră de femeie iscoditoare.

Intr'o zi mi-a venit gândul să fac o glumă şi am lansat în complicitate cu dl.General,svonul că aceasta era o spioană,venită pe vapor cu scopul de a fura sabia ce o duceam Generalului Moscardo. Si dacă la început au fost oarecari ezitări, în cele din urmă hotărîsem să facem cu rândul de gardă la cabina d-lui General.Deabea azi vor afla camarazii mei că aceasta a fost o păcăleală pe care le-am tras-o eu.Sumedenia de procese ale luptelor din ţară parodiate pe vapor la termen,având ca preşedinte de Trib.pe dl. General,procuror pe Moţa, apărător pe Marin şi opinia publică întotdeauna evacuată,o făcea d-L Clime. Hazul ce l-am făcut pe seama tot a d-lui Clime,când în largul mării a încercat să ne părăsească partidul şi să se înscrie la Iorghişti, inevitabilul "rău de mare",erau distracţia noastră cotidiană.Urmau zilnic discuţii în bună armonie, şi am ajuns astfel cu bine la Lisabona în ziua de 4 Decembrie 1936,pe la 4 d.a.

Peninsula Iberică

Primul contact cu pământul peninsulei Iberice a fost totodată şi primul contact cu mentalitatea ce pusese stăpânire şi pe oficialitatea portugheză datorită focului ce ardea la frontieră.

Primirea oficială, salutul ministrului Spaniei naţionaliste şi răspunsul d-lui General Cantacuzino,au fost deopotrivă de emoţionante.

Din port după revizia bagajelor şi viza paşapoartelor,am pornit la legaţia Spaniei,unde s'a închinat pentru succesul acţiunei naţionaliste şi de acolo la hotel.

Lisabona este un oraş primitor, plin de soare, şi într'o continuă agitaţie,un fel de Bucureşti în miniatură.

Portughezii par'că au un temperament mai contemplativ decât al nostru. Sunt înclinaţi mai mult spre căutarea romantismului decât a utilului. Trotoarele sunt făcute din mozaic înflorit, casele sunt vechi şi rare ori se zăreşte câte un blockhaus modest. Interesantă este priveliştea unei străzi. La câte un colţ, doi-trei cerşetori se concurează vânzătorii de ziare urlă cât îi ţine gură. Pe caldarâmul uneori desfundat, circulă căruţe hodorogite, înghesuindu-se cu maşini somptuoase conduse de câte o senioră. Construcţia oraşului, interesantă prin aceea că se află aşezat pe câteva coline suprapuse, astfel încât pentru a merge dela o stradă la alta urci pe trepte sau întrebuinţezi ascensorul.

Portul este o minune. Un golf larg cu vapoare de mare tonaj sau cu vechi corăbii cu pânze, luntri de pescari, năvoade, yachturi cochete. Nu am găsit aci freamătul din Hamburg.

Primirea pe care ne-au făcut-o în port oficialitățile şi zurnăitul avioanelor ce însoţeau Monte Olivia dela intrarea în apele portugheze, mi-au captat atenţiunea şi nu am încă bine desluşită imaginea întregului port Lisabona.

Am reţinut însă în memorie toga neagră a studentului portughez, funiile ce împăinjenesc curţile cu lingeria întinsă la uscat, casele cu balcoanele de fier aşezate de-alungul străzilor la aceeaşi înălţime şi viaţa nouă ce a început să pulseze în ţara lui Salazar.

Se vede începutul unor timpuri mai prospere şi la acest popor pornit pe drumul disciplinei.

La Lisabona luăm contact cu asociaţiile naţionaliste studenţeşti, schimbăm cu studenţii portughezi autografe, Moţa rosteşte o cuvântare omagială şi seara însoţiţi de sute de studenţi portughezi şi spanioli, cântăm imnuri patriotice şi legionare şi manifestăm pentru ideea creştină şi naţională, în gara Lisabona.

Trebue să subliniez aci un fapt de mare însemnătate pentru noi românii. Lumea portugheză din nefericire şi datorită unei condamnabile pasivităţi a oficialităţilor noastre, nu ne cunoaşte ţara. Unii bănuiau - şi aceasta natural că dovedeşte o lipsă de cultură serioasă din partea lor - că ţara Românească se află alături de Abisinia.

Nu cred ca să fi făcut cândva o mai frumoasă propagandă pentru neamul românesc decât atunci când cei opt legionari au ştiut să reprezinte cu demnitate neamul, legiunea şi pe Căpitan. Sunt clipe de neuitat acelea când Moţa cu glasul lui tăios de legionar, a spus rostul plecării noastre în Spania, studenţilor din Lisabona. A fost un moment impresionant şi greu de descris întâlnirea legionarilor cu un mare şi bogat industriaş austriac, care văzându-ne porniţi cu elanul nostru legionar, desinteresaţi şi pregătiţi pentru orice s'ar întâmpla - în apărarea crucii - ne-a cerut să-l luăm cu noi şi ne-a oferit sprijinul lui material. Natural că nu am putut accepta, cu toată insistenţa pe care a depus-o, mergând până acolo în cât cu lacrimi în ochi căuta să-l convingă pe d-l General să-i facă această favoare.

<u>In Spania</u>

Dela Lisabona până la Salamanca călătorim cu trenul timp de 26 de ore. Cum am intrat în Spania, am simţit mirosul prafului de puşcă şi efectele distrugătoare ale încleştării. Prin gări, femei cernite ducând în coşuri alimente sau îmbrăcăminte pentru ostaşi, feţe îngândurate, jandarmi păstrând ordinea, doamne din serviciul Crucii Roşii, ambulanţe de răniţi. Drapelele Crucii Roşii şi ale Spaniei naţionaliste fluturau aproape pe fiecare şcoală prin satele pe unde ne poartă, destul de încet trenul mili

tar. In tot timpul călătoriei dela Lisabona spre Salamanca, domnul General ne-a continuat împrospătarea cunoştonţelor tacticei de luptă, dându-ne sfaturi privitor la felul cum va trebui să ne purtam pe front. Alecu Cantacuzino, cu gesturi de adevărat aristocrat, era mereu preocupat de aranjamentele diplomatice ale prezentărilor şi ale păstrării protocolului.

Acest diplomat de carieră şi aristocrat în înţelesul sublim al cuvântului, avea felul său amical, dar păstrând nota aristocratică a amiciţiei. Uneori credeam că îi va fi greu să se acomodeze vieţii de privaţiuni pe care o bănuiam şi, aşteptam cu nerebdarea îndoelii să-l văd la lucru. Ulterior voiu reveni asupra eroismului şi spiritului de abnegaţiune de care a dat dovadă în clipele grele. In seara zilei de 5 Dec. am sosit la Salamanca. In gară ne-a primit cu frăţească dragoste trimisul Generalisimului Franco, şeful departamentului externelor senior Sangronis. Ne-a vorbit frumos în limba caldă a Spaniei latine - am înţeles-o toţi legionarii - confundându-ne de acum inainte cu idealurile apărătorilor crucii lui Cristos.

Domnul General Cantacuzino răspunde în limba franceză spunând în cuvinte de soldat, întreaga mistică şi mărturisind credinţa ce ne-a mânat acolo.

Reţin aproape textual cuvintele: "Căpitanul legionarilor români, Corneliu Zelea Codreanu trimite Spaniei naţionaliste ce apără credinţa şi crucea, şapte capi ai Legiunii pentru ca să lupte şi să moară de va cere Dumnezeu, apărând idealul pe care aci în Spania, ca şi în îndepărtata soră România, îl are Legiunea şi Căpitanul".

Cuvintele domnului General au fost ascultate cu religiozitate de miile de oameni veniţi să vadă pe cei opt trimişi ai neamului românesc.

Lumea asculta smerită şi lacrimi izvorîte din ochii negri ai soldaţilor spanioli, ai bronzatelor seniore şi ai Spaniei intregi, păreau că pecetluesc în seara aceasta, înfrăţirea trimişilor Căpitanului

Legiunii Române, cu cei ai Falangei Spaniole. Colonelul Villalba a fost însărcinat să ne introducă în legiune şi impresia neştearsă pe care ne-a lăsat-o acest brav soldat, a fost măreaţă în adevăratul înţeles al cuvântului. O figură romană, acest încercat soldat al Spaniei a fost unul dintre îndârjiţii apărători ai Alcazarului, şi un devotat amic personal al Generalului Moscardo. Rănit la braţ, era încă infirm de mâna stângă şi-şi purta braţul stâlcit de o schije, fără ca figura lui de erou, să arate printr'o umbra de regret sau de suferinţă, aceastâ temporară infirmitate.

Am pornit după prezentări, din Gara Salamanca, însoţiţi de locotenentul Garcon, cadet din Alcazar, la hotel. Domnul General Cantacuzino a fost primit chiar în seara sosirii, de către Ministrul de Externe. Nu cunosc exact cum a decurs această audienţă, dar ştiu că domnul General s'a reîntors vesel şi satisfăcut de cele discutate acolo. Masa am luat-o într'un restaurant. Aci, domnul General ne-a spus că discutând cu Ministrul de Externe, acesta a propus ca noi cei şapte legionari români, să intrăm în Tercio, armata din coloniile spaniole, cu gradele avute în armata română - notez că toţi cei şapte eram ofiţeri de rezervă. Domnul General însă - după ce în prealabil noi îl rugasem - a comunicat Ministrului de Externe că vom lupta ca simpli soldaţi, şi ori unde. Această declaraţie a domnului General, a impresionat mult pe Ministrul de Externe. Prin urmare din această seară avem şi legământul formal.

Salamanca este complet militarizată. Atmosferă de războiu. Luminile se sting seara la orele 9 şi pe străzi circulă trupe, mergând sau venind de pe front. Cartierul General al armatelor Generalisimului Franco, se află în faţa imensei Catedrale a oraşului.

Este o clădire sobră, în stilul edificiilor medievale cu ferestre multe, cu ziduri înegrite de vremi şi solid clădită. De aci pornesc mereu ordine de aci se dau comunicatele oficiale şi aci este

creerul şi inima Spaniei creştine. Am vizitat a doua zi dela sosire Catedrala măreaţă,care se înalţă monumental, cu sutele şi miile de turnuri ascuţite, de creneluri dantelate şi de vitraliuri frumos împodobite.

Inlăuntru Catedralei, stâlpi imenşi cu diametrul de 4-8 metri, sprijinesc bolţile ogivale,înegrite de fumul lumânărilor şi al tămâiei.

Statuia de marmoră a Sfintei Fecioare, este o minune pe care nu încerc să o descriu fiind peste puterile mele redarea acestei dăltuiri pe care cine ştie ce sculptor genial a modelat-o.

Am vizitat împreună cu ceilalţi camarazi, universitatea din Salamanca,una dintre cele mai vechi universităţi din lume.Mi s'a spus că în această universitate,care dăinueşte de secole,milioane de tineri porniţi la învăţătură au ascultat cursurile ţinute de profesorii şi învăţaţii cei mai renumiţi ai Spaniei.

Aici erau ţinuţi la învăţătură tinerii studenţi,câte 15 ore pe zi şi în pietrele de granit dela masa de examen studenţii secolelor săpaseră în nervozitatea din timpul examenului,frecându-şi picioarele de ele,adevărate albii.

Eram cu toţii cuprinşi de neastâmpărul începutului.

La orele 4 urma să plecăm la Soria.Am profitat însă de timpul ce ne mai despărţea până la plecare şi am vizitat muzeul universităţii,casa scoicilor, unde este sediul falangiştilor şi am trecut în revistă îmbătrânitul oraş,azi găzduind cartierul general al armatelor Generalului Franco.

La orele 17 încărcaţi în automobile rechiziţionate şi conduse de către şofeuri-advocaţi, plecăm spre Soria însoţiţi şi de ataşaţii Cartierului General, Colonelul Villalba . şi locotenentul Garcon Timpul frumos de toamnă prelungită ne-a permis să admirăm în această călătorie splendide peisagii.

Dealungul şoselei cât vezi cu ochii, numai păduri cu măslini.

Şoselele asfaltate sunt bine întreţinute.Discutăm cu cei doi distinşi ofiţeri multe lucruri interesante înţelegându-ne mai lesne în limba franceză.

Pe la poduri,la treceri de nivel, la barierile satelor şi la edificiile publice soldaţi făcând de santinelă,unii cu caschete roşii sunt rechetiştii, alţii îmbrăcat tărcat, jumătate militari şi jumătate civili.

Pe câmpurile de instrucţie se lucrează cu febrilitate.Aceste câmpuri sunt aproape toate răscolite de răbufnelile obuzelor.Intrebăm cum anume se face instrucţia,insistând îndeosebi asupra duratei acestei instrucţii şi ni se răspunde că în general după o pregătire sumară de câteva zile . soldaţii sunt trimişi pe front,făcând minuni de vitejie.

Seara ne ajunge din urmă în satul Aranda unde poposim la o casă de turism.

Soţia unui ofiţer aflat pe front, ne primeşte cu multă bună voinţă.Am discutat cu această castiliană, o femeie foarte inteligentă, despre Spania viitoare şi am informat-o asupra mişcării legionare.A rămas plăcut impresionată de cele ce i-am povestit şi mai ales s'a minunat de frumuseţile naturale ale ţării noastre pe cari i le-am arătat din albumurile fotografice ce purtam la noi. Ne-a impresionat demnitatea cu care suportă privaţiunile vieţii de războiu această femeie din elita spaniolă.

D-l General Cantacuzino ne-a dat unele dispoziţiuni privitoare la modul cum se va desfăşura solemnitatea predării sabiei Generalului Moscardo.

La orele 7 dimineaţa pornim spre Soria,îmbrăcaţi cu toţi în sobra uniformă legionară.Am intrat în Soria la 10 şi 40.

La barieră ne opreşte santinela care ne legitimează şi în urmă salutând milităreşte ne dă drum liber.Aici am văzut primul lagăr de prizonieri bolşovici.

Ingânduraţi păreau cu toţii plini de remuşcări

şi-şi aşteptau căiţi osânda.

La palatul guvornatorului provincioi unde urmă să se facă prodarea sabiei, o lume imensă bara trecerile.

Ovaţii nesfârşite au salutat pe eroul General Cantacuzino şi pe noi ceilalţi reprezentanţi ai Căpitanului.

Cu greu străbatem prin mulţime şi ţinuta noastră pare că a impresionat mult marea de capete ce ne privea mai mult cu admiraţie decât curiozitate. Veneam după un drum de 7.000 km. să aducem surorii latine şi creştine, sânge şi suflet românesc şi pentru aceasta, măreţia gestului legionar era aclamată azi de sufletul întregei naţiuni spaniole.

Pătrundem flancaţi de o companie în poziţie de onor, în palatul guvernatorului.

Generalul Moscardo: o figură impunătoare, înalt bronzat şi cu o ţinută de militar prusac, îmbrăţişează călduros pe comandantul nostru D-l General Cantacuzino. Este o clipă de adevărat sublim. Pe rând d-l General Cantacuzino prezintă pe legionarul Dr. Ionel Moţa, şeful echipei de legionari, porniţi DIN INDEMNUL LUI în apărarea crucii în Spania, Căpitanul Ing. Gheorghe Clime care salută milităreşte, se prezintă scurt şi impresionează, Alexandru Cantacuzino - protocolar şi ca un veritabil legionar, strânge mâna Generalului Moscardo. Urmează Vasile Marin, preotul Dumitrescu, Totu şi eu.

In sala festivă a Palatului guvernamental, pavoazată cu drapele române şi spaniole, sunt de faţă toate oficialităţile, primarul oraşului, ofiţerii din garnizoană, asociaţiile patriotice şi culturale asociaţiile femeilor spaniole, reprezentanţii bisericii, ziariştii marilor cotidiane iar imensa sala era neîncăpătoare pentru miile de oameni cari se luptau să pătrundă înăuntru.

In faţa Generalului Moscardo, Comandantul misiunii noastre, D-l General Cantacuzino comandă: "legionari drepţi", apoi luând splendida spadă, împodobită admirabil cu chipul Arhanghelului Mihail, se

îndreaptă către estrada unde stă Generalul Moscardo.

Ionel Moţa dă onorul.

D-l General Cantacuzino mişcat rosteşte următorul discurs:

Domnule General,

Entuziasmaţi de eroismul Domniei-Voastre în faimoasele şi legendarele lupte, entuziasmaţi şi de rezistenţa dvs. nemaipomenită la Alcazar de Toledo, partizanii mei, însuşindu-şi ideea Comandantului Legionar al Bunei Vestiri, Dr. Ion Moţa şeful acestei echipe, am hotărît să vă oferim o sabie de onoare.

Atunci şeful nostru suprem al Legiunii noastre din fosta Gardă de Fier, disolvată pe nedrept a Arhanghelului Mihail, Corneliu Zelea Codreanu, ne-a făcut cinstea să ne numească pe noi, aceştia pe care îi vedeţi, eu şeful partidului politic Totul pentru Ţară şi dumnealor şefii mei în organizaţia noastră, că să v'o aducem.

M'am gândit că la aşa fapte şi la aşa om nu poţi veni cu o jucărie. Atunci am luat propria mea sabie cu care de bine de rău, place lumei să spue că am făcut treabă în răsboiul cel mare 1916-1919. Coincidenţă, lama este tocmai din "Toledo". I-am făcut o frumoasă gardă cu Arhanghelul Mihail gravat lângă o dedicaţie pentru Domnia-Voastră.

Domnule General, cum vă spuneam, nu este o jucărie, nu este o spadă inofensivă de academician, este o armă tăioasă şi iată, vedeţi ce oţel şi încă oţel spaniol, vedeţi cum se îndoieşte. Cu ea veţi putea tăia capul tuturor inamicilor Crucei şi Spaniei.

(Generalul Cantacuzino bagă sabia în teacă, o remite Generalului Moscardo şi continuă).

Dar, Domnule general, întregul meu partid politic precum şi întreaga populaţie creştină a României stă cu răsuflarea suspendată asistând la nobilele sforţări ale nobilei Spanii, care în jurul Generalisimului Franco luptă pentru a scăpa lumea întreagă din ghearele satanei.

Acest răsboi sfânt nu este numai al Spaniei, este al tuturor şi deci şi al nostru. Domnia-Voastră la Alcazar şi acum pe frontul de Nord al Madridului aţi luat apărarea lumei, iar prăbuşirea Domniei-Voastre ar fi prăbuşirea noastră.

Dacă trăeşte Spania şi va trăi, trăim şi noi, dacă moare şi nu va muri,murim şi noi.

De la aşa simţăminte, unde am priceput perfect giganticul Domniei-Voastre efort, a fost un pas ca aceşti tineri ai acestei echipe să vrea să moară, luptând pentru Cruce şi pentru Spania.

A trebuit să-i refuzăm - toţi partizanii mei voind să vie pe socoteala lor să moară sub ordinile Domniei-Voastre - şi greu au înţeles bravii mei camarazi că se opun consideraţiuni diplomatice cu care ei nu sunt obişnuiţi.

Gestul este simbolic Domnule General, nu cu aceşti şapte tineri ce îi aveţi în faţă, care vă sorb din ochi şi pe cari îi voi angaja după dorinţa lor -ei fiind toţi ofiţeri îi voi angaja ca simpli soldaţi renunţând şi la solde - în legiunea străină. Nu cu aceşti simpli tineri zic,că se va schimba mersul lucrurilor în Europa, dar nădăjduesc că vor şti să moară pentru Cruce şi pentru Spania.

Când vă privesc Domnule General,văd Spania, vă rog să vedeţi în mine România şi împreună cu camarazii mei strigăm din toată inima: "Arriba Spania!"

Suntem cu toţii adânc emoţionaţi.In sală femeile plâng şi lumea este exaltată.

Poporul din piaţă în strigăte ce nu mai conteneau,cereau să vadă pe cei doi Generali eroi şi pe legionarii români.

Am ieşit în balcon unde mulţimea în delir a ovaţionat în urale, ce se răspândeau parcă în lumea întreagă,simbolica noastră prezenţă.

Am înţeles atunci,că nu puţin a însemnat, pentru moralul acestui popor,prezenţa noastră în Spania.

La masa ostăşească la care participă garnizoana civilă şi militară,Generalul Moscardo toastează pentru M.S.Regele Carol II, pentru noi, pentru români,iar D-l General Cantacuzino răspunde cu cuvintele:

Domnule General,

Ca orice om de acţiune, Domnia-Voastră, ca şi mine sunteţi în contra discursurilor. In zadar însă, la această frumoasă şi camaraderească masă, ne vorbisem amândoi, să nu mai vorbim. Majestatea Sa Protocolul vrea altfel şi atunci,frumoasei,patrioticei şi inimoasei Domniei-Voastre cuvântări improvizate încerc a vă răspunde, de voi avea noroc şi inspiraţie tot aşa de înălţător.

Comandantul Villalba pe care Generalisimul Franco mi-a făcut onoare să-l ataşeze persoanei mele, comandantul Villalba de 4 ori rănit sub ordinele Domniei-Voastre la Alcazar,în drum, până aci la Domnia-Voastră n'a încetat a-mi vorbi de moralul ca factor principal în sforţările uriaşe ce le faceţi în contra comunismului.

Iată şcoala Domniei-Voastre. Iată secretul rezistenţei îndârjite şi sublime de 73 zile în Alcazarul de Toledo. Iată voinţa şi priceperea pusă în slujba lui Cristos.Iată ce aţi produs Domnule General, pe lângă că sunteţi mândria întregei Spanii şi că numele Domniei-Voastre umblă peste graniţele Spaniei, pe toate buzele creştine ca să vă proslăvească,iar cele jidove să vă blesteme,pe lângă întregul acest cortegiu de eroism aţi produs caractere. Aţi produs o mulţime de oameni ca Villalba, ne-aţi adus singuri pe noi aci ca la încercări să vă imităm şi să fiţi mândri de noi, cum sunteţi de eroii morţi şi vii de la Alcazarul de care v'aţi legat numele în istoria lumii în vecii vecilor.

Da,Domnişoarelor şi Doamnelor,care aţi vrut să împodobiţi această masă dată în cinstea noastră cu surâsurile dvs. fermecătoare,da, ne închinăm şi în faţa patriotismului dvs.care cu tenacitate din cauza sângelui spaniol ce de secole curge în vinele

D-Voastră, daţi ajutorul Dvs. efectiv luptătorilor cauzei sfinte a dreptăţii.

Da, Domnule General, agreabil surprins am fost când aţi binevoit desigur dintr'un gest de delicată politeţă în scrisoarea Dvs. trimisă în România, să spuneţi că aţi citit în Istoria Militară activitatea mea în răsboiul cel mare şi că ar fi ajutat la frumosul Domniei-Voastre succes.

Nu pierd însă justa măsură în aşa hal încât să mă cred, dar imi pare bine că fără falsă modestie, mă pot număra printre camarazii Domniei-Voastre de luptă.

In aceste sentimente şi cu aceste sentimente Domnule General, împreună cu copiii mei, ridic paharul meu şi strig: "Trăiască Franco, şeful suprem. Traiască Moscardo. Trăiască Spania şi salvatorii civilizaţiei lumii întregi".

Cât de măreţ a fost acest tablou, e greu de scris, însă a fost dumnezeeşte prins în cuvintele lui Marin: "Suntem mândri de Dvs., Domnule General. Am văzut acum ţara noastră reprezentată mai demn decât ar fi putut-o face 5 regimente de diplomaţi".

Mulţimea striga în limba noastră: "Trăiască România", Biba Espana, Biba Romania, Biba il Guardiea de Hiero".

A durat elanul mulţimii, până ce plecând să vizităm muzeul bisericii catedrale, mulţimea în delirul ei patriotic, a isbucnit într'o formidabilă avalanşe spre noi. Se îmbulzeau toţi să ne vadă mai de aproape.

La muzeu, am văzut multe lucruri de artă, strânse şi păstrate de secole. Printre obiectele de nepreţuită valoare istorică, sau artistică, mi-a reţinut atenţia şi admiraţia o sumedenie de vase vechi preistorice pe cari erau încrustate svastici.

Generalul Moscardo, a oferit d-lui General Cantacuzino pentru Căpitan, câteva volume conţinând opere ale înaintaşilor învăţaţi spanioli, cu autograful lui.

Dela muzeu, am pornit spre Talavera-della-Reina

unde urma să fim încorporaţi şi să rămânem timpul necesar pentru căpătarea cunoştinţelor tactice şi comenzilor spaniole.

Am plecat însoţiţi de Generalul Moscardo şi suita noastră, 10 km. până afară din Soria, unde neam luat rămas bun. Am admirat aci pentru ultima dată, pe eroul dela Alcazar, omul de granit, acela care fiind întrebat la telefon dacă predă Alcazarul pentru a salva viaţa celor doi copii prizonieri în mâinile bolşevicilor, a avut tăria eroului roman, de a asculta pocnetul glontelui ce sfredelea tâmpla copiilor lui şi a spus "NU".

De aci începem să vedem imaginea adevăratului răsboiu.

Câmpurile sunt toate răvăşite de exploziile obuzelor.

Dela un capăt la celălalt cât vezi cu ochii şiruri lungi şi întortocheate de tranşee, adăposturi, şi coloane de luptători mărşeluind. Satele prin care trecem dela Aranda spre Avilla - centru de aviaţie, - sunt toate aproape în întregime pustiite. Găuri largi deschise în ziduri seculare, ruine înegrite de fum, arbori cu ramurile scrijilate de schije, maşini de lux, automobile blindate, căruţe, care, camioane, catâri purtând poveri, treceau camuflaţi cu crengi de măslini, - ironia împrejurărilor - spre front.

Traversăm munţii Sierra de Gredos, pe unde se leagă cu Sierra de Guadarama şi coborîm spre Castio la Nueva provincie unde urma să mergem din Toledo pe valea râului Tajo, la Talavera-della-Reina. Spre seară, ajungem la Toledo, oraşul devenit încă odată scump istoriei spaniole, prin eroica rezistenţă a cadeţilor din Alcazar. In Toledo, rămânem până dimineaţa şi profităm de ocazie pentru a vizita Alcazarul. Frumosul şi mândrul monument, combinaţie strălucită a geniului arhitectonic, maur şi latin, dăinuia în Toledo de secole.

O grădină imensă, înconjurată de ziduri groase şi înlăuntru: cetate lângă cetate. A fost construit

de Regii Mauri,pentru a fi leagăn regesc.La Cordova,la Sevilla,la Segovia şi aci la Toledo sunt patru asemenea palate. Cel mai strălucit însă,dintre toate a fost Alcazarul din Toledo. Din Alcazar vedem însă numai o masă de ruine. Pietre grămădite una peste alta, geamuri spânzurate de câte o giurgiuvea arsă,bârne de fier încovoiate sau răsucite în spirală,sculpturi strivite de oţelul gloanţelor acoperişuri desfundate,pavajul bombat,ziduri ce se mai ţin în două trei cărămizi şi saci de pământ astupând ferestrele. Iată ce am găsit din măreţul monument pe care-l plânge întreaga omenire civilizată.Aci s'au dat lupte înverşunate între apărătorii credinţei creştine şi nebunia roşie. Aci,Generalul Moscardo cu cadeţii săi, a rezistat şi a învins.A fost lupta aceasta,o epopee a neamului creştin. Deoparte eroismul acelora care mâncau pâinea fabricată din boabe de grâu tocate cu piatra,încantităţi înspăimântător de minimale,de altă parte,mercenari bolşevici trimişi de Rusia Sovietică,pentru a aprinde din toate colţurile, teroarea comunistă în Europa.Au rezistat cadeţii din Alcazar îngropându-şi morţii sub lespedea de piatră de câte două trei ori, fiindcă iadul de foc ce-l trimetea artileria inamică,le scoteau până şi morţii din morminte.Şi Cadeţii din Alcazar, luptau dârzi. Generalul Moscardo,era şi inima şi creerul acestor tineri,şi viguroşii soldaţi ai lui Cristos, dar toţi cadeţii, au fost la fel de eroi ca şeful lor. Onoare naţiei care a dat spectacolul eroismului de martiri ai Alcasarului. Plecăm din Alcazar la Catedrala din Toledo,unde am asistat ca invitaţi la sărbătorirea patronului infanteriei.

Aci, am fost primiţi în mod extrem de călduros de către guvernatorul provinciei Toledo,un spaniol amabil,încăruntit de ani.Era o inteligenţă rară.Vioi ca un tânăr adolescent, ne-a povestit în câteva cuvinte că dragostea lui pentru noi este un reflex al zilelor frumoase trăite cândva la Bucureşti. Dela Catedrală,- unde peste treizeci de mii oameni au ascultat cu reculegere serviciul divin,-am plecat spre Talavera della Reina pela orele 12.

Eşim din Toledo, urmând cursul lui Rio Tojo, printre Sierra de St.Vicente şi Montes de Toledo. Pe drum apar tot mai evidente urmele proaspetelor încleştări.Spre Talavera-della-Reina mii de oameni armaţi,în ordine, treceau lacompletarea instrucţiei.La Talavera,se află un mare centru de instrucţie militară.

In Tercio

Intâlnim camioane dela Crucea Roşie purtând răniţi sau convalescenţi trimişi unii în spitalele din La Puebla şi ceilalţi în locuri de recreaţie. Ajungem în talavera pela orele 3, şi ne prezentăm însoţiţi de colonelul Villalba şi locotenentul Garcon,comandantul grupului de armată Tercio,colonelului Yague. Acesta ne urează bun sosit şi ne repartizează celei mai viteze bandere, iar în banderă celei mai viteze companii a "Douăzeci şi una". La biroul de recrutare, fiecare pe rând îndeplinim o formalitate sumară de încorporare. Ne aflăm SUB DRAPELUL ROMANESC înrolaţi în armata Generalului Franco,la orele 6 după masă,în ziua de 7 Decembrie 1936.

A doua zi disdedimneaţă,suntem complect echipaţi şi gata de luptă.Ne privim unul pe altul nerăbdători de a începe odată adevăratul lucru dintre noi,cel mai chipeş era Alecu Cantacuzino.Suplu,încins cu centiron nou nouţ peste tunică scurtă de culoare maron. Alecu îţi făcea impresia unui tânăr şi elegant recrut. "Căpitanul" Clime ajuns simplu "soldat",visa la timpurile când avea trei trese de metal pe umăr şi părea încântat de voluntara lui retrogradare. Pentru Totu, a trebuit să se încerce

7-8 uniforme până ce una suficient de largă fu găsită. Părea incomodat însă de dimensiunile nu tocmai încăpătoare ale umerilor. Moţa, Marin şi Preotul Dumitrescu şi-au găsit repede măsurile potrivite şi totuşi, se observă stângăcia cu care purtau noua uniformă. Pentru mine, a fost o poveste lungă îmbrăcatul. In Talavera della Reina şi în jur, nu s'au găsit nici cisme şi nici bocanci No.51 şi nici uniformă pentru oameni cu statură ceva mai mare decât 2 metri. Cu chiu cu vai folosind pantofii proprii am găsit o tunică care mă îmbrăcase ceva mai puţin decât ar fi trebuit şi o pereche de pantaloni, cari pârâiau la fiecare pas făcut mai soldăţeşte. Mi-a părut rău că D-l General Cantacuzino, căruia nu i-a fost permis să meargă pe front, DESI A CERUT ACEASTA INSISTENT, fiind plecat, nu ne-a putut vedea astfel cum ne prezentăm a doua zi. Seara am luat masa pentru prima dată fără domnul General, amintindu-ne cu duioşie emoţionantă despărţirea de acest brav şi încercat ostaş.

A doua zi, la companie ne-am prezentat toţi şapte şi am fost repartizaţi în acelaşi puluton. Comandantul companiei noastre ne-a primit binevoitor şi în cancelaria companiei ne-a spus în cuvinte scurte dar bine simţite, mândria pe care o simte azi, când i s'a făcut cinstea de a i se repartiza lui simbolica armată română. In faţa companiei elogiind gestul celor şapte ofiţeri români intraţi ca simpli soldaţi în armata Generalului Franco, căpitanul a evidenţiat eroismul armatei române, subliniind gândul care a călăuzit acţiunea legionarilor români. Comandantul plutonului Orticoza, ne-a luat în primire, punându-ne la lucru imediat. La început ne-a fost greu până ce am învăţat comenzile date în limba spaniolă. Cei mai sârguincioşi dintre noi, erau Clime, Marin şi Moţa. Păreau mai ostaşi decât noi şi erau în adevăr. Preotul Dumitrescu, obişnuit o viaţă întreagă cu mişcări lente, se acomoda cam greu cu "media volta" şi respectul "ab au", "ab au" dreapta împrejur şi stânga, drepţi. Recepţiona şi

executa comenzile, totdeauna ceva mai târziu. Alecu Cantacuzino, s'a acomodat repede mentalităţii şi mediului cazon, totuşi a mers greu la început execuţia comenzii. Eu, având o armă exasperant de mică, mă trudeam zadarnic să o aşez la picior, fiindcă deabia îmi ajungea la jumătatea genunchilor şi rămânea cu patul bălăbănindu-se în aer, chiar dacă o ţineam de cătare. După 3-4 zile, am învăţat cu toţii comenzile şi într'o zi, fără nici un compliment de circumstanţă, comandantul plutonului Orticoza ne-a mărturisit că este uimit de cele ce ne însuşisem din arta războiului spaniol.

Am rămas în total, 10 zile în Talavera-della Reina, astfel încât după ce am trecut prin toată gama instrucţiei, am făcut trageri de războiu şi am învăţat toate comenzile, am plecat cu toţii pe frontul Madridului prin Toledo. Inainte de a trece mai departe, subliniez faptul că în timpul celor 10 zile de instrucţie, dintre noi au plecat cei mai bine pregătiţi şi şi-au însuşit cele mai temeinice cunoştinţe Preotul Dumitrescu şi Alecu Cantacuzino, şi spun "însuşit" deoarece Moţa, Clime şi Marin, au venit în tabăra de exerciţii mai pregătiţi decât orice luptători spanioli şi de învăţat nu mai aveau nimic.

Spre Front

Seara, din gara Talavera, am plecat spre Toledo întreaga banderă cu un tren militar. Călătorie cazonă.

Lăsăm în urmă pe rând Valpiea, La Puebla, Demon, Talavan şi ajungem noaptea târziu la Torrijos. Pe drum noi cântăm imnuri legionare purtând drapelul tricolor al Gărzii de Fier, desfăşurat şi spaniolii fredonau tot melodiile frumoaselor noastre imnuri.

Chioteam de părea că mergem la nuntă. Coneacul din raniţă îndemna mai mult la entuziasm bandera spaniolă. Portughezii cu drapele naţionale,românii şi spaniolii,desi eram un amestec al naţionalităţilor eram totuşi în cea mai perfectă omogenitate a idealului. Trenurile rămâneau în urmă ajunse în gări minuscule,altele veneau din urmă,cu aceleaşi chiote de entuziasm,cu acelaşi ideal.

In gara Torrijos, camioane îmbulzite în piaţa gării,ne iau pe rând,ne îmbarcă şi ne duc către Toledo unde ajungem la orele 2 noaptea. Caravana de camioane înşiruită în noapte dealungul şoselei,părea în lumina palidă a lunei un şarpe uriaş, ondulând la fiecare cotitură a drumului.

Glumiam în atmosfera de reculegere şi eram cu toţii bine dispuşi.Camaradul Folicindo,- caporalul meu - turba de ciudă că nu poate lua parte activă la conversaţiile noastre, fiindcă vorbeam mai mult româneşte: "Ionele, undo e Nicu?","Unde-s bagajele lui Marin?","Aici!..." şi aşa..am ajuns la Toledo.

Toledo,cu străzile lui strâmte,cu aspectul lui mauric,cstăpânit de întunerec şi Catedrala Sf.Fecioare sfinţită în 12 Aprilie 587 sub regele Richard cu cele 8 porţi de intrare,cu claustriul său imens posomorîtă în noapte,ne părea şi mai monumentală!

Civilii,primiţi cu 11 zile în urmă,mergeau azi să apere şi ctitoria Sfântului Ferdinand care a pus pe ruinile bisericuţei gotice din 12 Aprilie 587, piatra de temelie la 11 August 1227 ctitorie pe care Pedro Perez, Rodrigo Alfonzo, Iuan Guas, Anerequin de Egas, Marzin Sanchez, Enrico de Egas, începând dela 1227 timp de 7 decenii,au făurit monumentul de azi.

Trecem pe lângă vitraliurile lui Nicolas de Vergara, pe lângă statuia lui Padre de Las Snavas, pe lângă vechile morminte regale! (Sepulcros Reales) pe lângă palacio Arzo Bispal şi bibliotecă provincială şi rebogiţi de frig, ne fură somnul pe duşumeaua fără saltele a şcoalei normale de fete,transformată în cazarmă.

Patru zile facem la Toledo, după o rectificare bruscă a programului, instrucţie cu marile unităţi şi în noaptea zilei de a patra,la orele unu,primim ordin de îmbarcare pornind imediat spre Madrid.

Botezul Focului

Incepuse gerul să se înăsprească.In camioanele deschise,înghesuiţi unul în altul vântul ne şuera pe la urechi biciuindu-ne obrazul. Se zăreau pete mici şi albe de zăpadă.Drumurile retezate de tranşee sau distruse de obuze, ne sileau să ocolim şoseaua,luându-o pe câmp cu farurile dela camioane stinse,să trecem pâraiele,să ocolim podurile svârlite în aer,să coborîm atunci când obstacolele periclitau arcurile maşinelor şi ne având nici un indiciu asupra inamicului,să stăm mereu gata de luptă.

Observăm din când în când indicaţiunile kilometrice.

Spre Madrid 50 km... 30 km... şi în fine spre ziuă 15 km.NAVALCARNERO.

Coborîm din camioane la Navalcarnero, unde ne aşteaptă preparată gata o cafea cazonă.

Intrăm într'o casă părăsită de proprietarii ei în timpul luptelor înfricoşetoare ce s'au dat aci şi după ce curăţim camerele pentru a le face locuibile, primim ordin să ne deplasăm imediat spre Vilaviciosa.

Pe jumătate desmorţiţi de frig,dar rupţi de oboseală,ne revenim la primirea ordinului,ne îmbarcăm din nou în camioane şi pornim legănându-ne pe picioare,în cutiuţile ce se afundau prin gropi,pluteau prin noroaie şi alergăm când peste câmp când pe şosea...

Aspectul satelor prin care trecem este sinis--

tru.Locuinţele sunt părăsite.Câte un câine rătăcit îşi caută zăpăcit şi zadarnic culcuşul şi stăpânii de altă dată.

Ferestre desfundate, uşi svârlite din ţâţâni garduri arse,copaci rupţi sau întorşi din rădăcină grădini răvăşite şi...pustiul aleargă de la un capăt la altul al satelor.

Aci se vede grozăvia adevăratului răsboiu. Intâlnim resturi de amplasamente pentru artilerie, sârmă ghimpată, şi tranşee mai proaspăt săpate.Din depărtare se aude răbufnirea tunului. Suntem pe la orele 11 dimineaţa la o distanţă de aproximativ 8 km.de primele linii inamice.Simţeam cu toţii că se apropie adevărata horă şi eram nerăbdători să începem odată dansul. Luasem provizii de vin spaniol din pivniţele părăsite dela Navalcarnero -primisem ordin toţi să ne aprovizionăm cu vin şi acum înţelegeam sensul acestui ordin.Toată lumea îşi desmorţea mădularele cu vinul vâscos care părea că-ţi intră direct în sânge.

Concacul intrase în disgraţie. Moţa era vesel fiindcă însfârşit se apropia momentul pentru încercarea în care avea să intre el şi camarazii lui.Îmi spunea pe drum în camion, arătându-mi satele devastate: "iată Bănică,ce am venit noi să apărăm împotriva nemerniciei bolşevice. Mă gândesc cu teamă de vom putea fi la înălţimea gândurilor frumoase pe cari le-am avut la plecare.Am credinţa,că Dumnezeu ne va întări şi că neamul nostru, Legiunea şi Căpitanul,vor fi mândri de noi".

....

....

Suntem cu o săptămână înainte de Crăciun. Fără să vreau îmi reamintesc împodobirea prea timpurie a Hamburgului şi imaginaţia mă duce în urmă cu ani spre pioasa reculegere a copilăriei când pregătirile de Crăciun erau cu totul altele.

Dela un timp drumul devenind impracticabil şi necesitatea tactică cerând aceasta,coborîm din camioane şi pornim încolonaţi cu raniţele în spate

şi cu paltoanele civile sub păturile în bandulieră Fiecare purtăm în spate cam treizeci kg.Soarele încălzea pământul amorţit de gerul de peste noapte. Facem eforturi mari păşind peste bolovani, peste băltoace sau strecurându-ne pe uliţile strâmte şi pustiite ale sătuleţului Vilavicioza.In acest sătuleţ, Moţa şi-a lăsat paltonul pentru a scăpa de o povară.Totu face după câteva minute acelaşi lucru, iar Marin vârându-şi cartuşele în buzunare renunţă până şi la aparatul de fotografiat, lăsând raniţa în seama unei femei rămase în sat,poate singură.

D-l Căpitan Clime, obişnuit din merele răsboiu cu prudenţă,purta în spate un munte de provizii şi muniţii şi părea că ar mai suporta încă un depozit de reîmprospătare.Pantofii mei,începuseră să-şi topească bombeurile şi clipocind prin noroiu cu picioarele ude,visam o pereche de galoşi.

Bubuiturile se auzeau tot mai răsunător.Se izbeau în Sierra de Gredos, veneau înapoi în Sierra de Guadarama şi răbufneau în escurial.

Dela o vreme, se auzeau rafalele mitralierelor şi pocnete izolate de armă. Eram în linia a treia.

Cadavre proaspete,înfrăţite în duhul morţii,zăceau laolaltă înroşite de sânge, cu braţe smulse sau cu pântecele deschise.

Deodată la două sute de metri,un obuz de reper explodează si svârle în aer fum de ţărână,încovoindu-se silueta prafului,ca un semn de întrebare.

Preotul Dumitrescu, ne concentrează pe toţi la rădăcina unui pin şi cu o rugăciune binecuvintează viitorul apropiat.

Ingenunchiem toţi şi părintele Dumutrescu desfăşoară tricolorul romanesc din care scoţând cărticica de rugăciuni psalmodiază ruga şi apoi ne răsfirăm în linii subţiri şi rărite.

Intrasem să primim botezul focului.

Este 19 Decembrie 1936 orele 5 d.m.

Inaintăm prudenţi sub comanda bravului nostru Căpitan,alături de prietenul Orticosa, comandantul plutonului,care voşnic vesel şi plin de humor prin

mimică şi gesturi repezi ne indica mai mult decât ne ordonă,ce manevră trebuia să facem.

Eram tăcuţi şi instinctiv priveam în toate părţile pentru a descoperi urma vrăşmaşului.

Prima şuerătură de oţel, o aud pe la urechi la orele 4 seara.Copilăreşte svâcnesc capul la dreapta,a doua,a treia şi pe urmă succedant ca o muzică de nai...piu...piu...piu...piu...

Nici o teamă; că şi acum din frageda copilărie aş fi cunoscut această muzică.Zăresc la 50 de paşi pe Moţa mergând calm ca la o vânătoare. Cu arma în cumpănire.

Mai aproape de mine,la 20 de paşi se află Alecu Cantacuzino.Mă trântesc pe brânci,executând comanda de oprire şi fac semne disperate lui Alecu să vină la mine.Crezându-mă lovit,prinţul se târăşte până la mine, şi din cutia de conserve pe care o deschisesem ospătăm împreună.

Este primul dejun luat lângă o tufă în amurgul soarelui roşiatic care vopsise purpuriu zările,tupilându-se după Sierra de Guadarama.

După orele 19 se dă comanda de înaintare spre Boadila del Monte,unde avantgardele noastre curăţiseră în crâncă luptă corp la corp,terenul.

Inaintăm în rânduri mai îndesite spre Boadila şi intrăm la orele 20 în acest cătun compus din circa 40-50 de locuinţe rămase fără acoperişuri,în cea mai mare parte.

Incepuse să se întunece deabinelea. Inamicul câştigase teren cu fuga şi reuşise să se scoată de sub zăduful artileriei noastre.

Poposim într'un schit, unde vedem pentru prima dată tabloul sacrilegiului adus Dumnezeirei.Icoanele coborîte din altare,sau sfârticate cu baioneta, arse, ghemuite şi zdrobite de călcâiul celor fără-de-lege.Chiliile răvăşite cu zidurile găurite,desene obscene pe pereţii ce mai rămăseseră.Podoaua întoarsă pe dos şi madonele ciuntite de braţe.

Preotul Dumitrescu şi noi toţi,am fost cu inima strânsă de groază şi de revoltă văzând aspectul vandalic de aci.Odăjdii sfinte înşirate în pridvor cadelniţe scumpe teşite sub bârne seculare,evangheliile cu coperţile rupte,cu filele murdărite de spurcăciunea furiei bolşevice şi...cât vedeai cu ochii, numai ruină.

Schitul, părea un morman rămas în urma unui groaznic cataclism.

O cucuvae,huia trist şiprevestitor de rele aşezată pe ascuţişul unei clopotniţe cruţată de obuze

Se lăsase noaptea şi stelele sclipeau ca nişte cuie de argint înfipte în bolta senină a cerului.

Sunt pus întâiul şi pentru prima dată de santinelă.Consemnul: în caz că văd pe cineva venind din direcţia inamicului pe un front de circa 100 metri îl opresc cu ordinul "alto! ariba il mano" şi după aceea "Capo del guardia vina ca".

In cele două ore în care trebuia să veghez asigurând somn liniştit camarazilor: nici o mişcare.

Tăcerea aceasta,mă neliniştesc...ş vrea mai bine să aud piuituri,pocnete şi bubuituri ca în timpul zilei.

Frigul se înteţise şi ultimul sfert de oră din cele 8 sferturi pe cari trebuia să le fac, s'a încheiat cu vuetul prelungit al cucuvelei pe care nu ştiu cine o supară.

Am fost schimbat din gardă şi frânt de oboseală am adormit între Alecu Cantacuzino şi Preotul Dumutrescu,pe pardoseala roasă şi murdărită de bocanci,a schitului.

Primul Atac

Diminecţa înainte de răsăritul soarelui suntem treziţi din somn prin ordine scurte în spaniolă şi nelipsitul "prepararse","benga","benga"..."benga".

Ni se dau muniţii suficiente şi nu ne mai ajun

ge timpul să luăm cafeaua.Trebue să pornim imediat pentru a susţine rezistenţa coloanei ce atacă Escurialul.Se auzeau din ce în ce mai mult puternicile explozii ale obuzelor iar infanteria parecă era un taraf în mijlocul unei hore straşnic învârtită.

In formaţie de apropiere, în rânduri rărite cu distanţe şi intervale, înaintăm pe un câmp nisipos răscolit la fiecare pas de tragerile artileriei şi pe nebăgate de seamă,intrăm sub focul încet al infanteriei.

Din când în când auzeam la dreapta sau la stanga,o piuitură de glonte sau pocnetul îndepărtat al mitralierelor.

Inaintăm cu prudenţă pe o vâlcea şi vedem în faţă noastră linia a doua, suferind pe poziţie focul formidabil,pe care artileria inamică îl deslănţuia.

Deasupra noastră,sbârnâiau ca un roiu de albine,giganticele avioane de bombardament şi de vânătoare amice, pornite să susţină focul artileriei noastre.Ajungem,urmând firul văii la 4 km.de Escurial şi intrăm sub focul artileriei de câmp.

La 12 paşi de mine un obuz de calibru mic explodează la picioarele unui camarad basc pe care îl spintecă împroşcându-i măruntaele în aer. Este primul spectacol de tragedie camaraderească.

Mă trântesc pe brânci şi scurmând pământul nisipos cu baioneta îmi ascund capul după o moviliţă fiindcă începuse să sbârnâe fluerăturile de mitralieră.

Ajungem în contact cu linia a doua de susţinere a atacului şi intrăm într'un fel de tranşee scunde şi înguste.

Găsim aici camarazi noui. Foarte mulţi mauri . Odihneau în şanţurile în care ne ascunsesem şi noi. Aci mulţi răniţi pe cari îi pansau camarazii improvizaţi în infirmerie, şi într'un colţ câţiva morţi.

Aspectul tranşeelor l-a impresionat mult pe Marin,care cu sensibilitatea lui excesivă,mă întreba fără teamă şi zâmbitor "care va fi locul nostru Bănică mâine: în colţ sau pe targă pansându-ne rănile?" Marin,făcea la început glume poate macabre, dar în orice caz nu mă pot reţine de a reda una. Văzându-mă maurii cu statura afară din comun şi cu barba care se lungise cam mult, m'au crezut "de ai lor" şi îmi strigau mereu: "paisa,paisa",adică concetăţene,concetăţene,iar Marin bagatelizând situaţia îmi striga: "măi Bănică! Mai bine decât să scoţi capul din tranşee,sări afară şi dacă îţi retează picioarele, îţi spunem la Bucureşti unele de cauciuc mai lungi.Secretul îl vom şti numai noi iar dacă vei mai veni vreodată în Spania, sau în Maroc,ăştia te aleg primar"!

Glumeam fără să ştim dacă suntem deacum în luptă adevărată,sau stăm aci numai ca rezistenţă pentru atac,sau pentru susţinerea unei eventuale retrageri.

Ne închipuim,că am venit mai mult pentru a susţine moralul unităţilor înaintate.

In faţa noastră,la 8-900 de metri se dădea,încă dela ora 6 şi pe întreg frontul,o luptă crâncenă.De două ceasuri fluerau spărturi de schije şi fâlfâiau obuze de calibru greu în jurul nostru.

In faţa noastră doi pini bătrâni, îşi ridicau fruntea înverzită spre albastrul cerului spaniol.

Pe la orele 11 s'a ridicat bruma alburie care păta câmpul şi frigul ce ne îngheţase picioarele s'a domolit.

Pornim depe linia întâia la un atac, susţinuţi de tirul artileriei,de avioane şi de tancuri.

Primul atac nu reuşeşte deplin, şi bandera 6-a se adăposteşte în aşteptarea noului semnal. La dreapta noastră,se înteţesc din flanc împuşcăturile infanteriei roşii,întoarcem frontul şi printr'o magistrală manevră,ameninţăm cu învăluirea, Madridul şi Escurialul.Avioanele inamice,recunosc manovra şi probabil prin "mesagii lestate",indică noua poziţie.Se porneşte un bombardament îndrăcit pe şeaua reperată suficient de inamic. Apoi se bate

câmpul în rafale şi în salve timp de jumătate oră.

In marginea şoselei, o căsuţă aşezată pe o muchie de deal este luată ca punct de reper pentru tirul artileriei inamice.

Aici, cu hărţile întinse, grupul de comanda al unităţii-legat prin fire telefonice cu artileria, infanteria şi unităţile de pionori,-îşi avea sediul. Inamicul,părea că a deschis concurs pentru distrugerea acestui obiectiv.

Explodau obuzele în jurul casei din ce în ce mai aproape de ţintă şi pe noi ne amuza mult neputinţa artileriei inamice,de a distruge căsuţa.

Incepuseră să cadă în jurul nostru camarazi mauri şi spanioli,dar pe noi ne ocrotea mereu Dumnezeu.Ne strigam unul pe altul,ori de câte ori,mai aproape de noi,răvăşea ţărâna o nouă explozie.

D-l Clime a avut o ingenioasa ideie de semnalizarea prezenţei noastre terestre.Se fluera începutul marşului "Stefan Vodă al Moldovei"şi fiecare dintre noi trebuia să continue frazarea,făcând astfel între noi,un fel de telefonie fără fir.Mai târziu aceiaşi metodă am întrebuinţat-o când eram de santinelă şi când în nopţile de veghe, ne tupilam în şanţuri rudimentar săpate cu baioneta şi parapetate cu gamela.

In infernul bubuitului artileriei,Alecu Cantacuzino iese din tranşee şi porneşte spre un isvor să ia apă. Strigăm la el să se ferească şi să fie mai prudent,dar Alecu, sfidând primejdia ce-l pândea la fiecare pas şi în fiecare clipă,umplu "Cantimplora" 1) cu apă şi calm, revoltător de calm,se spăla pe mâini turnânud-şi singur apă din bidon.Nu am admis nici unul dintre noi această atitudine care putea să-l coste scump. Spre seară, se lăsase frigul şi bombardamentul începuse să se mai domolească. Din depărtare, vedeam cum trupele roşii schimbau poziţiile, intenţionând probabil un atac. Ne aşteptam ca peste noapte să se deslănţuiască lupta la baionetă şi ne consideram depe acum ca fiind

1)Bidon

în linia întâia.

La orele nouă seara, ne-am făcut fiecare câte un camuflaj din ramuri de măslini,am aşternut frunze verzi sub noi şi acoperindu-ne cu păturile - după ce am revizuit muniţiile - am adormit fiecare epureşte ţinând arma strânsă în braţe şi gata pentru orice eventualitate.

Totuşi, atacul la care ne aşteptam nu s'a declanşat şi dimineaţa în zorii unui feeric răsărit, s'a reînceput din ambele părţi bombardamentul. La fiecare explozie, D-l Capitan Clime ne instruia asupra calibrului obuzului şi obişnuindu-ne dela o vreme cu pocnetul fiecărui proectil,cunoşteam acum şi noi secretul distanţei la care explodau obuzele şi calibrul gurilor de foc ce activau.

Ne amuza mult constatarea pe care o făceam destul de des, că materialul roşilor era foarte puţin ucigător, fiindcă majoritatea proectilelor ricoşau fără să explodeze.

Era pentru noi şi aceasta o cons lare şi un motiv de bucurie.In linia a doua,ca de altfel şi în linia întâi,ne-a uimit modul prompt cu care se făcea alimentarea trupelor cu muniţii şi hrană.

Regulat ni s'a servit masa la timp şi foarte bine preparată.Ni se aducea masa în camioane şi reîmprospatarea muniţiilor se făcea în acelaş mod.

Dacă ar fi lipsit frigul de peste noapte,nu am fi simţit decât foarte puţin neplăcerea de a dormi învăluiţi cu pături de primăvară,sub acoperişul cerului înstelat.

Totuşi,în două zile ne-am obişnuit şi cu aceste mici neplăceri. Bubuiturile nu ne mai trezeau din somn şi teama de neprevăzut era inexistentă.

Camarazii spanioli se purtau eroic, fiind pătruns fiecare de înălţimea chemării lui.

A doua zi, după un foc destul de viu,ne găseam cu toţii pe aceleaşi poziţii.Ajunserăm în ziua precedentă la pinii pe coaja cărora săpasem cu litere de foc cuvântul scump al ţării noastre "România".

Sub aceşti pini am adormit noaptea târziu. Pe

la 11 deşi pregătisem un atac împotriva flancului drept,am primit ordin de retragere, pentru a forma ariergarda trupelor cari aveau misiunea de a învălui pe linia Pozuelo-Casa del Campo,armata roşie.

Dimineaţa ajungem în Boadila del Monte, unde suntem cantonaţi de astă dată în casa unui bogat senior pe care o găsim complet părăsită şi lipsită de confort.

Munca pe Front

Aici am văzut rămăşiţele unei biblioteci vaste din care urgia roşie conservase doar scoarţele fabulelor lui Lafontaine, imprimate cu litere aurite şi străpunse de cuiele bocancilor,sau istoria artelor din care mai rămăsese un tablou cromolitografiat din opera nemuritorului Rafael şi câteva desenuri în peniţă de Durer.

Mobilierul din lemn de nuc şi măslin fusese în parte ars, iar tablourile prinse în pereţi, purtau urme ale împunsăturilor de baionetă, sau ale tirului pe cari în smintita lor distracţie le făcuseră comuniştii.

Proprietarul casei unde găzduim azi,fusese împuşcat cu zece zile în urmă în pragul casei de inamicul ce se retrăgea.

In sat,-acelaşi pe care îl lăsasem cu trei zile în urmă în parte conservat,- nu am mai recunoscut nici o fărâmă din turla schitului în care ţipa jalnic cucuvaia din timpul orelor făcute de santinelă.

Comuniştii bombardaseră trei zile în şir Boadila del Monte, crezând că aici se află întrunit grupul de comandă al unităţii ce aveau în faţă.Drumurile păreau arate, locuinţele parte incendiate şi parte dărâmate arătau grozăvia focului ce se con-

centrase în Boadila del Monte.

In acest mediu de ruină,trebuia să stăm pregătiţi pentru a trece la primul semnal în linia întâia, unde părea că focul ucigător al inamicului slăbise puţin din entuziasmul ofensivei, tinzând să stabilizeze pentru prea multă vreme frontul.

Dimineaţa,Cantacuzino,Totu,Marin,Moţa, Preotul Dumitrescu, Clime şi eu, am lucrat împreună cu întreaga unitate spaniolă la săparea găurilor împotriva tancurilor.

In grabă, fără prea multă păzire a regulilor tehnice, desfundam pământul îngheţat la suprafaţă şi scobiam şanţuri largi de 10 până la 15 m. şi adânci de 4 până la 5 m.

In timpul lucrului, pe care îl făceam 4-500 de oameni în acelaşi timp,ne gândeam la Crăciunul de care ne mai despărţea numai trei zile şi aveam înainte,viziunea tancurilor pe care le vom stăvili în nepăsătoarea lor cutezanţă prin munca noastră.

Totu era preocupat în timpul lucrului, cu descifrarea unor slove vechi dintr'o carte găsită în pragul unei case şi pe această temă,noi făceam fel de fel de ironii. Marin excela în spiritele lui pe cari i le aplauda din când în când fâlfâirea vreunui obuz de calibru greu care trecea pe deasupra noastră spărgându-se fără rost la 5-600 m. în spate.

Marin,făcea uneori spirite şi calambururi cari ne făceau să uităm multe din privaţiunile pe cari frontul ni le impunea.

El îi spunea lui Moţa "Ionică simbolistul"indicând prin aceasta echipa de legionari pe care simbolic o adusese în Spania: MOTA. Din timp în timp lăsam târnacoapele jos şi cântam chiuind şi producând admiraţia portughezilor,spaniolilor şi a maurilor,înfrăţiţi cu noi în lupta pentru acelaş ideal: "Suflecată până'n brâu","Mândruliţa mea" şi cântece legionare.

Se ştia de către spanioli,că Alecu Cantacuzino este din viţă împărătească şi camarazii din "Ter

cio" îl priveau cu admirație,aruncându-i câte o bucățică din partea de pământ, pe care ar fi trebuit să o arunce singur.Nu făceau aceasta dintr'un spirit de servilism,ci mai mult din admirația ce o aveau pentru "prințul soldat".

Natural, că lipsei de antrenament a lui Alecu, îi prindea bine această admirație.

Noi,camarazii lui de Legiune aplaudam râvna și curajul lui excepțional.

Preotul Dumitrescu, era numai suflet și-și da silință să fie totdeauna primul la datorie. Acest fapt l-a determinat pe Ionel Moța să-i spuna odată: "Iartă-mă părinte,dar eu nu te-am cunoscut până acum atât de mare și inimos cum ești".

Inginerul Clime, ca un adevărat genist, ne dă nouă îndrumări pentru a lucra mai bine, după ce în urma discuțiunilor pe care le avea cu comandantul companiei de pioneri,i se aprobau totdeauna punctele lui de vedere,ca fiind cele mai adecvate situației tactice,

Cu tot acest ascendent pe care îl avea Clime asupra ofițerilor, el era cel mai disciplinat soldat atunci când lua în mână târnăcopul sau casmaua

Asupra mea,se concentraseră privirile maurilor de câte ori bolovăneam cu târnăcopul o bucată de pământ mai mare, prinzând-o în brațe și aruncând-o peste buza șanțului.

Pentru ei, statura mea era motiv de admirație și nu odată m'am simțit stingherit de privirile lor poate puțin cam insistente și nemăgulitoare pentru un om care nu poartă nici o vină și nu are nici un merit asupra conformațiunii lui fizice; poate neobișnuită dar în nici un caz spectaculoasă

Frontul propriu zis, se afla cam la 700 m. depărtare de locul unde săpam noi cursele pentru tancuri.

Tot mai rar auzeam furia plesniturilor,armelor și țăcănitul mitralierelor.

Când începea amurgul, porneau răpăiturile după tema modernă a luptei,care spune că "trebuie bătut

câmpul cu foc".

Se făcea o pânză de oțel fulgerător prin care nu puteai trece decât lăsând morți în urmă și pentru aceasta,așteptând epuizarea parțială a munițiilor inamice nu era în intențiunea comandanților-deocamdată - ideea ofensivă.

In timpul serviciului "zis de vigilență"zăream câte o mogâldeață mișcându-se în fața noastră la sute de metri și cu toate că șansele erau minime, pornea vânătoarea spre țintă,din cuiburile noastre de mitralieră.

Seara, când s'a întunecat puțin, au pornit un violent foc de mitralieră comuniștii și timp de 20 minute ne-au țintuit pe loc, prinzându-ne fără de veste în linia întâia.

Insfârșit ne-am spus noi,- ni se oferă acum perspectiva unei lupte mai serioase - văzând inamicul și cunoscând efectivele ce avem în față. Așteptăm toți nerăbdători atacul la baionetă.Făcuserăm deja din Boadila del Monte până aci, distanța necesară pentru a ne expune din locul unde ne aflam chiar la glonțul de armă.

Pe această poziție,ne-a găsit roșiaticul asfințit de soare al ajunului de Crăciun. Aci...mai departe cu puțin, sau foarte,foarte departe vom face Crăciunul. Si când s'a lăsat noaptea peste brăzdăturile șanțurilor din pământul Spaniei,peste vinețiul pădurilor de olivi au pornit prin aer melodiile colindelor noastre în țara pe care o vedeam de aci îmbrăcată din fruntea Negoiului până la unda Dunării,în haina albă a iernii.

Ne așteptam ca inamicul defăimător al Dumnezeirii să strice prin semănarea morții,frumusețea recultegerii pe care sute de milioane de creștini o așteptau: unii în jurul bradului scânteind cu luminițe, Hamburgul prins în plasa firelor electrice și noi în dansul obuzelor cu așternut din fire de paie măcinate și cu perna din bulgări cleioși de humă...

Seara, spre surprinderea noastră, nici un foc.

Vedeam în depărtare luminiţe clipind şi nimic nu tulbura liniştea nopţii friguroase, care acoperise treptat dealurile ce mărgineau Boadila del Monte.

Ne-am adunat cei şapte legionari la masa comună cu ofiţerii din Tercio.Camaradul Orticosa,caporalul Felicindo şi ceilalţi camarazi spanioli au rămas cu părerea de rău,că nu ne pot însoţi la masa noastră,de altfel identică din punct de vedere al conţinutului,cu a lor - şi ne tentau mereu să luăm împreună încă un coneac.

Ofiţerii din Tercio ne-au primit cu multă dragoste şi a făcut asupra lor o strălucită impresiune,atitudinea lui Moţa,Climo,Alecu şi Marin.

Marin cânta imnul spaniol şi datorită verve sale a fost dela început primit cu dragoste multă.

Comandantul companiei noastre trona asupra celorlalţi ofiţeri prin faptul că adusese la masa comună pe legionarii români şi nu voiu uita niciodată mândria cu care ne privea,şi elogiile pe care le aducea modului nostru de comportare în timpul luptelor de până aci. A durat masa aceasta în bună dispoziţie şi nu ne-a fost turburată veselia decât de unele ordine telefonice,pe care comandanţii unităţilor erau chemaţi să le recepţioneze; apoi către două noaptea,am încetat masa trecând în dormitorul improvizat pe podele, unde camarazii spanioli şi portughezi,se veseleau ca şi noi,uitând aripa morţii care din clipă în clipă putea să lovească căpriorii conacului spaniol unde trecusem din pragul zilei de 24 Decembrie în ziua Naşterii Mântuitorului.

In dimineaţa primei zile de Crăciun, am pornit legionarii români şi un camarad rus Saharof, la şcoala primară din Boadila del Monte,unde timp de o oră am curăţat una din fostele săli de studii şi am improvizat un altar. Preotul Dumitrescu a oficiat slujba religioasă,ascultându-l toţi cu smerenie.Climo a dat răspunsurile cântând cu glasul lui melodios de tenor.

Tot aci am ţinut prima şedinţă de cuib, unde a vorbit Ionel Moţa despre iubirea aproapelui şi discuţiunile au urmat ca în orice şedinţă de cuib nuanţată numai de importanţa momentelor pe care le trăiam.A doua şi a treia zi de Crăciun,am continuat lucrările adăposturilor, tranşeelor şi gropilor anti-tanc.

La 28 şi 29 Decembrie am făcut exerciţii de luptă la cca.3km.de front,şi avioanele inamice sburând sus de tot, căutau să descifreze intenţiunea noastră de manevră.

Aveam impresia că în acest loc,frontul s'a stabilizat pentru multă vreme.

In 30 şi 31 Decembrie informaţiunile primite la comandament indicau intenţiunea inamicului de a porni un atac violent şi am stat tot timpul gata de luptă fără să avem ocazia de a ne descărca puţin încordarea într'o încleştare mai strânsă.

In ziua de 31 Dec.,roşii începură un imens bombardament de artilerie, încadrând într'un foc viu Boadilla del Monte.Din fericire pierderile noastre au fost destul de mici,Spre seară însă, s'a pornit un foc extrem de violent din rândurile infanteriei inamice.Ne era justificată pe deplin încrederea,că inamicul va porni la atac de noapte din clipă în clipă.Ne aflam în tranşeele săpate de noi cu câteva zile înainte. Zăream din tranşee la 400-500 metri forfoteala din rândurile inamice şi ţinteam cu arma la ochi,un punct imaginar,aşteptând ca din acel loc să ridice capul inamicul.

Raspundeam şi noi prin focuri de mitralieră şi ne enerva mult faptul că inamicul nu înţelegea deocamdată să înceapă atacul pe care-l aşteptam.

Caporalul Felicindo, era şi el preocupat de ce va trebui să vină şi întro timp gustă, pentru a-şi desmorţi oasele, coneacul pe care i-l oferisem cu din bidonul aproape îngheţat.

Am stat de vorbă sub ploaia grăunţelor de oţel cu caporalul Felicindo până noaptea târziu şi la 50 paşi Moţa, Totu şi Marin loveau pământul cu picioarele pentru a-şi desgheţa degetele.

Incepuseră să se înmulţească păduchii prin cutele pantalonilor şi lângă mine, un camarad ignorând pericolul ce se afla la câteva sute de metri depărtare, lupta cu înverşunare cu inamicul cuibărit pe la încheeturi,zdrobind de patul armei cu sunet de mitralieră miniaturată - păduchii. Se sburlea pielea pe mine la vederea acestui spectacol şi instinctiv,îmi pipăiam încheeturile,având senzaţia ciupiturilor acestor desgustător paraziţi.Mai târziu în noroiul semi-îngheţat din fundul tranşeelor sărind peste şanţ, pentru a merge în Boadilla, sau cu arma la ochi zile întregi,îmi apărea înainte imaginea camaradului din Tercio pornit la vânătoare de păduchi şi acest spectacol a fost unicul desgustător din timpul luptelor. Un fapt curios, dar pe care mi-l explic psihologiceşte, prin intenţiunea de a se face cât mai mult infiltraţiunea spiritului de disciplină,era acela ca în timpul crâncenului bombardament, pe care îl suportam în Boadilla del Monte trebuia să facem caraghioase exerciţii de salut milităresc ca în ajunul unei reviste sub comanda Lt.Pralla.

Târziu am găsit acceptabilă explicaţia de mai sus pentru aceste exerciţii deplasate.

In noaptea de Anul Nou, atunci când artileria inamica îşi domolise tirul,am cantonat în Boadilla del Monte, făcând revelionul,şapte legionari la un loc. Moţa căuta să descifreze viitorul în cărţile desenate de Marin şi părea uneori înclinat să creadă pe jumătate din felul cum hazardul aşternea pe masă cele două zeci şi patru de figuri copilăreşti desenate de Marin.Am făcut în noaptea aceasta multe ironii, privitoare la atacul mult aşteptat din rândurile inamice şi lumina Noului An ne-a dat-o ţigara preotului Dumitrescu.

In jurul nostru întunerec compact,frig şi răzleţe pocnituri de arme.

1937

Prima zi din anul 1937. Comandantul Companiei, felicită pe preotul Dumitrescu pentru bărbăţia şi vitejia arătată în timpul rezistenţei şi dintr'un balcon jumătate spulberat de violenta unei explozii,ne salută pe toţi entuziast.

Am mers în biserica unui castel ruinat,unde am asistat pentru prima dată de când suntem pe front, la o slujbă religioasă a preoţilor militari spanioli. Preoţii în odăjdii au oficiat serviciul divin şi pe urmă a urmat o masă mai bogată decât în zilele obişnuite.

A doua zi, era fixat termenul atacului ce trebuia să dăm pentru cucerirea poziţiilor în care se părea că inamicul intenţionează să se fortifice spre a se stabiliza aci încă multă vreme.

Ni s'au împrospătat muniţiile,am vârit cartuşe în raniţă, în cartuşiere şi în buzunare şi am pornit fofilându-ne printre ruinele Boadillei del Monte, în piaţa din faţa schitului, unde erau adunaţi ofiţeri şi trupă în vederea concentrării şi repartizării trupelor, după tema de luptă ce urma să se desfăşoare. Toată noaptea huruiseră în jurul locului nostru de cantonament,tancurile şi acum le vedeam aranjate într'o logică desordine pe străzi,în piaţa şi unele venind din depărtare spre Boadilla. Erau în adevărata accepţiune a cuvântului,înfiorătoare aceste monstruozităţi mecanice,purtătoare de moarte şi la vederea lor, moralul trupelor a fost extrem de ridicat.Forţa ingeniozităţii distructive a omului se întovărăşise de acum cu eroismul banderelor. Imense sau minuscule,aceste tancuri unele pe şenile, altele cu roţi simple prevăzute cu lopeţi, toate erau camuflate cu crengi de măslini şi

pentru a doua oară am în faţă imaginea paradoxului - crengile de măslini ascunzând în dosul lor moartea.

In piaţa de concentrare, un entuziasm indescriptibil,Ostaşii cântau şi ovaţionau ca la nuntă. Părea că pe deasupra noastră, nici în trecut şi nici acum,nu flutura doliul morţii.Ofiţerii sobri, plini de demnitate şi totuşi fără gravitatea filfizonului de salon,păstrau neatins - amestecând la un loc - spiritul de disciplină şi dragostea camaraderească.

Noi,am fost şi aci în nota senzaţionalului, cu frumoasele noastre cântece legionare şi populare. In timpul acestei svăpăiate veselii se aud una după alta repetate comenzi şi fiecare intră în formaţie, iar noi, bandera 6-a pornim spre direcţia N.W.Madrid, cu misiunea de a scoate din poziţiile consolidate pe inamic. Aveam în prima linie o banderă de marocani sub comanda ofiţerilor conaţionali.

Am pornit în linii subţiate pe sub frunzişul brumat al pădurilor de măslini şi după prima haltă pe brânci sub ploaia de gloanţe,desfăşuraţi,suntem în plin atac.

De dimineaţă aviaţia amică pregătise cu satisfăcător rezultat atacul.

Dintr'o casă desfundată de bombele aviaţiei noastre,se trăgea cu multă îndârjire din două cuiburi de mitralieră şi ţinta atacului nostru era,în parte,cucerirea acestei case.

Viziunea atacului a fost măreaţă.

In faţa noastră vitejii marocani, isbucneau în valuri,unii rostogoliţi cu baioneta înfiptă în gât lej, alţii svâcnind într'o ultimă tresărire a vieţii şi cei mainorocoşi alergând nebuneşte cu strigătul lor înfiorător "ala la ala"...

Transee comuniste

Artileria inamică nu activa destul de insistent,fiind probabil epuizată în tragerile din ziua precedentă. Focul infanteriei era însă de nepătruns. Ne aflăm la 150-200 m.de tranşeele,pe care, în parte,marocanii le depăşiseră şi unde se dă cu câţiva întârziaţi lupta de cucerirea terenului.Incă un asalt şi suntem pe poziţiile pe cari cu o oră înainte le stăpânise inamicul.

Aci am văzut lucruri pe care nu mi le puteam imagina.Cadavre,sgârcite în spasmodica înfrigurare a morţii, cu ţeasta crăpată, cu ochii bulbucaţi de spaimă,alături de blănuri scumpe femeeşti stropite cu sânge, pături elegante cu somiere de lux, cutii de conserve ruseşti, baloturi de lingerie luxoasă, gamele cu coneac în care pluteau şuviţe de sânge închegat, mâini răschirate de explozia grenadelor şi miros de carne friptă, în dogoarea benzinei aprinse. Câte un soldat în agonie îşi sufla ultimul suspin,bolborosind cu sângele spumos la gură cuvinte de neînţeles.

Mai departe, afară din tranşee pironiţi cu ochii spre albastrul de nepătruns al cerului,un grup de cinci soldaţi marocani ucişi simultan de explozia unui obuz se rostogoliseră pe aceiaşi linie şi unul dintre ei, cu ţeasta ruptă avea înăuntrul craniului, pe lângă creeri cari ţâşniseră afară,vârît un bulgăre de pământ.

Pământul era pătat din loc în loc de sânge cleios şi cu tot spectacolul înfiorător din jurul nostru, un tânăr marocan cu mâna spânzurând în câteva fire de piele,mâncă dintr'o cutie de conserve,odihnindu-se pe raniţă şi părând cu totul strein de mâna lui stângă.

In această siestă, pe care niciodată nu mi-o voi putea explica, operaţia de salvare i-a făcut-o un obuz, care a explodat lângă el la 30 m. de mine şi nu am mai văzut din nefericitul meu camarad, într'un sfert de secundă, decât un bocanc ce ieşia afară dintr'un morman de ţărână.

Alergăm în salturi scurte şi ajungem la un loc cu marocanii din prima linie. De acum înainte pornim tot pe salturi în urmărirea inamicului, care se retrăgea şi ceda numai în luptă strânsă, fiecare palmă de pământ. Aviaţia amică, pe mari adâncimi deasupra Madridului, deasupra Escurialului şi în deosebi deasupra nodului de drum de fier şi a şoselei Formoza, lucră teribil cauzând serioase pierderi retragerii inamice. Răsleţe posturi de arme automate inamice sprijinesc retragerea, însă odată trecuţi noi în linia întâia în locul marocanilor repede obosiţi, focul devine încă odată intens şi rând pe rând amuţesc şi aceste câteva posturi cari încercau nu atât oprirea înaintării noastre, ci câştigarea câtorva clipe suficiente pentru o retragere în record de olimpiadă. Răsleţii întârziaţi, intră în ultima clipă în panică şi suferă sub ochii noştri mari pierderi. Trei dintre ei, lasă puşca mitralieră şi o iau la fugă. Pe unul îl doboară Feliciano. Ajung primul şi pun mâna pe puşca mitralieră. Este primul trofeu mai însemnat, pe care îl predau locotenentului, după ce trăgând cu această minunată armă îi verific efectul dezastruos. Să o spun cinstit: am fost mândru de acest prim trofeu.

In acest atac, trebue să relev vitejia Preotului Dumitrescu, a lui Cantacuzino şi a lui Totu, cari au dat dovadă de un spirit înalt de sacrificiu.

Moţa, a fost şi acum cel mai strălucit dintre noi, fiindcă a adăugat la vitejia lui, o clară pătrundere a situaţiunei tactice. Despre D-l Clime, trebue să spun că personalitatea lui de soldat rutinat a impresionat pe toţi camarazii spanioli, iar Marin a fost sufletul eroismului grupei în care a luptat.

Pe Marin îl auzeam din depărtare dând comenzi în limba spaniolă, încurajind pe camarazi şi îl vedeam avântându-se eroic cu arma într'o mână şi târând după el întreaga grupă.

Atacul nostru a reuşit pe deplin. Inamicul împins de focul infanteriei, din faţă şi din flancul drept, a fost silit să abandoneze poziţiile, urmărit din aproape de infanteria noastră. Am trecut dincolo de tranşeele inamice şi am ajuns într'o vâlcea râpoasă unde zăresc, în faţă, aruncând grenade într'un mod mecanizat, doi soldaţi din armata roşie. Ne aflam la 30-40 metri de ei şi nebunia celor doi mi-a părut eroică. Spre ei s'a concentrat focul alor noştri care erau stânjeniţi în acţiunea lor de cei doi oameni de sacrificiu. Chiar eroismul vrăjmaşului este sublim, atunci când îi vezi şi scena pe care o voiu descrie mai jos este una din scenele eroismului adversarilor noştri.

Şedeau tupilaţi după o râpă sub un mal povârnit, unul aruncând şi celălalt dând grenade. Un flăcău de 24-25 ani, voinic, cu părul sburlit, arunca, iar celălalt trecut de vârsta adolescenţei alimenta. Primul se ridica la 2-3 secunde, svârlind grenade ucigătoare, iar celălalt mai rar, privea efectul lor.

Când au terminat grenadele s'au dat de după tufă cu mâinile ridicate, scoborînd astfel nivelul eroicii lor atitudini. Eram însă îndârjiţi cu toţii şi gloanţele noastre nu au putut fi oprite de pacifica, dar tardiva lor atitudine.

Am pornit toţi spre aceiaşi ţintă şi cu mâinile ridicate, găurit în braţe şi piept, s'a prăbuşit întâi cel mai în vârstă. Pe celălalt, l-am văzut la 30 m. de mine înclinându-şi mâinile ca în chip de mătănii şi apoi s'a prăbuşit cu creştetul în pământ, sfredelit de un glonte deasupra sprâncenei drepte.

I-am văzut apoi pe amândoi în liniştea eternă. Tânărul, cu ceafa despicată, cu creerii punctaţi de

sânge cald,murise cu gura deschisă, muşcând par'că din braţul stâng.

Celălalt svâcnea încă forfotind între buze,sân ge spumos.Un marocan i-a dat cu un glonte "lovitura de graţie".

Intr'o goană aproape desordonată,urmăream inamicul. Ajungem la casa al cărui obiectiv îl vizam, şi după o scurtă luptă, inamicul părăseşte această clădire,pe care noi punem stăpânire cu prudenţă şi unde găsim un imens depozit de medicamente.

Clime şi Alecu Cantacuzino şi-au găsit aci medicamentele şi pansamentele pe cari de multă vreme le căutau şi au făcut pentru fiecare din noi câte o mică provizie.In acest timp,am trecut la săpatul tranşeelor.Din flancul stâng s'a pornit,imediat după cucerirea acestei case,un foc violent de infanterie din partea inamicului şi carele de asalt au intrat în lucru cu toată spaima care se pare că in trase în rândurile duşmane.Totuşi,nu au avut curajul de a trece la contra atac imediat,mulţumindu-se să arunce lovituri de tun dela 2000 m.Noi aveam în momentul actual o poziţie destul de ingrată, pe o creastă, de unde eram foarte bine reperaţi de inamic.Trebuia aşadar să părăsim poziţia pentru a găsi alta mai prielnică. Am pornit asaltul prin salturi pe unităţi mari şi am pătruns în al doilea rând de tranşee inamice,pe cari le-am găsit abandonate.Suntem acum la circa 17 km. dela plecare,adică de Boadilla del Monte şi aci am rămas întreaga noapte, dormind în gropile individuale, pe care fiecare ni le amenajasem.

Peste noapte, s'a lăsat un ger năprasnic şi am dus-o greu cu pantofii cu care eram încălţat.Moţa, Totu şi Marin,ghemuiţi mai la o parte, înveliţi în nişte petice şi saci, dârdâiau de frig şi tropăiau pământul din când în când pentru a se desmorţi.Preotul Dumitrescu,peste noapte,s'a aciuat lângă mine şi ne-am încălzit spate în spate,reciproc.

Locotenentul Pralo, mi-a dat în puterea nopţii o doză de coniac,cu care m'am întremat, făcând mai

suportabil frigul de afară prin căldura dinnăuntru.

Dimineaţa am pornit tiptil,tiptil,la identificarea poziţiilor inamice.La 500 m. depărtare,pe la orele 7 dimineaţa,am zărit trei tancuri îndreptate către poziţia noastră.

Erau din aceiaşi unitate motorizată,pe care cu o zi înainte o isgonisem cu bidoanele de benzină şi cu focul viu al avioanelor noastre.

Din spate - poziţiile inamice fiind identificate - s'a pornit bombardamentul de artilerie.

Obuzele plesneau la 700-800 m. departe de noi, apoi treptat tirul s'a lungit şi s'a ajuns ţinta. Tunurile din tancurile inamice au reacţionat depe loc şi deodată încetând tragerea,au pornit spre vale,ascunzându-se după un bot de deal într'un unghiu mort.

La orele 8,30 dimineaţa s'a dat semnalul pentru continuarea ofensivei.După o preparaţie de artilerie alimentată din belşug cu bombele lăsate din avioane,pornim în grupuri răsleţe la asalt.

Privelişti de răsboiu

Câmpul părea un iad de foc. Tancurile inamice ca nişte imense animale preistorice,se rostogoleau nepăsător spre noi vărsând din ţevile tunurilor şi mitralierelor,adevărată lavă de oţel.In toate părţile,în jurul nostru câmpul se puncta din minut în minut cu foc roşiatic, cu pământ svârlit în formă de pâlnie,de semn de întrebare sau de sferă,lăsând apoi după limpezirea prafului şi a fumului,svârcolind în brazdele pământului,morţi mulţi şi anonimi

Tancurile noastre activând pe flancuri,puseseră pe fugă cele două aripi ale liniei inamice şi infiltraţiunea trupelor noastre din flancuri ameninţa să tae retragerea inamicului,care nu mai pu-

tea avansa. Cuibăriţi în dosul unei moviliţe, caporalul Felicindo, soldatul Alfonso Ponto şi cu mine, trăgeam când în genunchi, când culcaţi, în ţinte omeneşti, care se agitau într'o parte sau alta la o distanţa de 400-500 m.

Nu puteam controla eficacitatea tragerii noastre, dar vedeam din depărtare, cum înaintând spre noi prin încreţiturile pământului, se rărea - datorită focului de mitraliere şi de tancuri, - tot mai mult numărul soldaţilor comunişti.

Barajul artileriei noastre, fiind bine executat, a determinat în scurt timp pe inamic să renunţe la înaintare. După încetarea focului, pe la orele 12, câmpul era plin de morţi şi răniţi din ambele tabere. Se împărţiseră soldaţii sanitari în două grupe, care lucrau cu febrilitate.

Unii duceau pe firul unei văi pe o cărăruie îngustă, împurpurată de sânge, răniţii în parcul ambulanţelor, de unde erau transportaţi la spitale, iar cealaltă grupă, ducea pe o vale paralelă morţii, cari erau îngropaţi creştineşte într'un cimitir din dosul frontului.

Mai mult dintr'o nestăpânită curiozitate decât dintr'un imperativ tactic, am luat-o pe firul văii şi am întâlnit în drum aceste nesfârşite convoie, care se scurgeau în dosul frontului.

M'a impresionat mult figurile de camarazi cunoscuţi pe care îi vedeam acum sfârticaţi de schije crispaţi de usturimea oţelului ce le spărsese carnea, sau schimonosiţi în ultima încleştare de viaţă pe care trebuiau s'o părăsească.

Erau printre cei duşi pe targă feţe necunoscute, tineri bronzaţi de soare cu mantaua pătată de sânge, înfofoliţi în pansamente prin care străbătând sânge, se coloraseră în galben-verzui şi toţi, străini sau cunoscuţi, îmi erau prieteni. Acoperiţi cu pături până peste cap, treceau nemişcaţi pe tărgi, morţii. In convoiul înşiruit unul câte unul, au defilat prin faţa mea eroii luptelor pentru creştinătate.

Zguduit de spectacolul tragic la care asistasem

înverşunat şi vrând răzbunarea camarazilor, eu şi alţi doi din Tercio am părăsit cărăruia stropită de sânge, şi urcânud-ne pe coama unui deluşor, am început să tragem fără socoteală glonte după glonte spre fugarii, cari semănaseră moarte şi suferinţă în rândurile camarazilor noştri. In toiul luptelor căpitanul comandant al banderei noastre cu calmul pe care ştia să-l arate în cele mai grele împrejurări şi vitejia locotenentului Pralo, ne îmbărbata şi frica morţii era necunoscută pentru noi.

Spre seară, când soarele începuse să facă zările viorii, am trecut din nou în linia întâia. Un sentiment de ezitare îmi prevestea o nelinişte pentru necunoscutul către care mă avântam. Aveam senzaţia topirei în neant, şi am mărturisit camarazilor legionari teama că vom fi scoşi din luptă. Totuşi primul glonte scăpărând pe sub o piatră la 10 m. de mine, m'a atins prin ricoşeu, numai în laba piciorului drept. Am avut senzaţia unei tamponări în apă caldă şi am înjurat pe necunoscutul care mi-a rupt clapa pantofului.

Puţină vată cu tinctură de iod, un pic de usturime şi mai multă îndârjeală. La orele două, piuiturile plumburilor ţivind de păreau că mi se vor opri în frunte, m'au făcut mai înţelept. Acum ascundeam după un bulgăr de pământ capul, mă strecuram curbat prin şanţul şoselei şi trăgeam desordonat în toate ţintele vii care-mi apăreau în faţă.

...La orele 3, în umărul stâng m'a împuns surd o lovitură. Eram în şanţul şoselei ce duce dela Escurial către Las Rozas, El Plantio şi Madrid şi la 400 de metri de Las Rozas. Instinctiv am dus mâna dreaptă către umărul prin care mă furnica amorţeala şi am retras-o de sub veston roşie de sânge. Aşa dar fusesem rănit. Am spus această banală constatare întâi lui Climo, continuând să observ porţiunea de front, la fel pădurea din faţa sătucului Las Rozas. Am fost scos din luptă peste zece minute, atunci când braţul stâng, începuse să-mi fie o povară.

Mi-au tăiat cămăşile, am salutat "Trăiască Legiunea şi Căpitanul" cu dreapta şi, plecând pe jos, am invidiat pe camarazii legionari rămaşi pe poziţie. Alecu, Clime şi Preotul Dumitrescu mi-au răspuns la salutul legionar şi mi-au promis că vor da acest salut lui Marin, Totu şi Moţa, cari erau departe, făcând legătura între compania noastră şi flancul drept al trupelor, ce asaltau Escurialul, aşa că la plecare nu i-am putut vedea.

<u>In spatele frontului</u>

In toiul înfiorbântat al luptelor, m'am strecurat din măgură, în măgură, luând-o dealungul transeului până în parcul de concentrare al răniţilor. Incepuseră durerile insuportabile în umărul stâng şi din cauza pierderii mari de sânge, îmi vâjiau urechile şi aveam senzaţii de ameţeală. In parcul răniţilor, am fost pansat de nişte sanitari. Mi s'a dat un număr de ordine pentru a fi trimis în spital, unde urma să mi să facă extracţia glonţului şi spre seară am pornit pe jos spre Boadilla del Monte, deoarece nu erau disponibile locuri în autoambulanţele ce se aflau aci. Era în seara zilei de 4 Ianuarie 1937. Nu pot trece mai departe fără ca să descriu cum se prezinta un parc de răniţi, în războiul spaniol.

Intr'un luminiş de pădure, stau unul lânga altul, întinşi pe iarbă, sute de schilozi.

Unii cu bandaje însângerate, care le acopere faţa, alţii cu picioare amputate, aflându-se în ultimele svârcoliri ale morţii, unii cu braţele rupte, şi mai departe, într'un loc ceva mai ascuns, morţii.

Printre brancarde paturi de nuele, sau simple locuri marcate de un trup omenesc, era un continuu dute-vino, de infirmieri, brancardieri, subchirurgi,

medici, preoţi şi oameni de serviciu. Medicamente insuficiente. Fiecărui rănit i se făcea mai întâi inocularea antitetanică. Operaţiile cu caracter urgent, se făceau sub cerul liber, fără prea multă pază a regulelor aseptice.

Fiecare rănit, purta un număr de ordine, luat după numărul matricol şi identitatea respectivului se stabilea ulterior după acest număr. Luminişul din pădurea de măslini era apărat de atacuri aeriene printr'o imensă cruce roşie, pe care totuşi, "din greşală" uneori nu o vedeau avioanele inamice. Aci vaetele răniţilor se amestecau cu hărcăelile muribunzilor, cu comenzile scurte ale superiorilor şi din nefericire, nu pot spune că acest parc era prea bine organizat. Se simţea în special lipsa medicilor chirurgi mai rutinaţi şi din această cauză, ca şi din lipsa ambulanţelor pentru descongestionarea parcului, a trebuit să plec după cum am spus, pe jos spre Boadilla del Monte. Am luat-o prin pădure, pe o cărare îngustă, trecând prin locul unde erau aşezaţi, unul lângă altul, morţii. Fiecare purta legat de mână o bucată de carton roşu, arătând numărul matricol, localitatea şi ora decesului. Unii acoperiţi cu mantale, în poziţie rigidă de drepţi ; alţii cu picioarele sgârcite, aşa cum îi găsiseră culegătorii de morţi şi cei mai mulţi descoperiţi, plini de sânge, cu mâinile pe piept şi cu seninatatea morţii pe faţă.

Plutea în acest colţişor al pădurii de măslini mistica Nirvanei.

Intr'o parte, deşi se înoptase, văd pe un camarad rănit stând îngenunchiat lângă un ofiţer pe care îl plânge cu o lumânărică în mână.

Mă apropiu de el. Figura palidă a mortului care zăcea cu pieptul sdrobit mă încremeneşte.

Era comandantul banderei noastre, un erou pe care l-am deplâns în timpul ofensivei, aflând că este rănit şi pe care îl revăd asta seară împăcat cu toate.

Imi amintesc de eroismul lui şi pare că îl văd

alergând pe distanţe de sute de metri în faţa frontului,dând ordine,îngrijind de soldaţi şi sfătuind părinteşte pe ofiţerii subalterni.

A murit un viteaz!

Mi-am făcut cruce,am spus un creştinesc "Dumnezeu să-l odihnească" şi am trecut mai departe, cu smerenia spectacolului înfiorător pe care îl văzusem. Pe distanţă de 7o metri trecusem din lumea viilor în lumea invalizilor şi ieşisem acum din lumea morţilor. Cem-siul pădurii de măslini era acum o povară nouă pe sufletul meu,când durerea din braţul stâng mi-l amorţise şi mergeam spre Boadilla del Monte.

După câţiva kilometri de drum mă ajunge din urmă un camion, care se înapoia de pe front unde transportase munţiuni. Soferul,- un camarad - spaniol - opreşte,îmi face semn, mă apropii,şi întrebându-mă unde merg, mă ia cu el. Peste un sfert de oră ajund desorientat,anemiat de pierderea sângelui în Boadilla del Monte.Revăd în Boadilla,piaţa din care pornisem două zile mai înainte,în cântece de veselie şi aspectul ei îmi este de necunoscut.Pe locul unde cântecele şi dansurile ne înfierbântaseră la fel, cu dorul de luptă, se aflau azi brancarde cu sute de răniţi. Sunt primit de un bătrân medic rezervist,care spre surprinderea mea mă recunoscuse şi-îmi spune în limba spaniolă: "Oficiale rumano".

M'a impresionat mult acest prim contact cu noua Boadilla del Monte.

Spitale şi femei spaniole

Pentru operaţia ce urma să mi se facă,spitalul primitiv din Boadilla del Monte era nepotrivit.Aci nu aveau aparate Rongen şi focul artileriei inamice, atingea din când în când periferiile şi chiar centrul oraşului, astfel încât răniţii cărora trebuia să li se facă în afară de pansament vreo operaţie mai însemnată,erau trimişi cu autoambulanţele în spitalele mai mari din dosul frontului.

Ghinionul meu, a fost că glontele se oprise,în omoplătul perforat, aşa încât urma să fiu trimis pentru extragerea lui într'un spital mai bine înzostrat.

Bătrânul medic,- şeful spitalului de prim ajutor din Boadilla del Monte - a dat ordin să fiu luat cu prima ambulanţă şi astfel complet epuizat, am ajuns la orele 11.3o noaptea în Grinion.Credeam că aici se va sfârşi cu bucăţica de plumb pe care o purtam în umăr, făcându-mi-se operaţia şi desigur să fiu trimis din nou pe front.

Ajuns aci am suferit o nouă deziluzie.

Inaintea mea,fuseseră expediaţi din diferite puncte ale frontului,răniţi mai grav,aşa încât eu trebuia să aştept cu supărătorul grăunte de oţel în carne.

Grinion este un oraş modest,care nu fusese încă atins de bombardament decât în parte.M'am putut convinge însă, în cele câteva ore cât am stat aci, că urgia pârjolului fraticid îl secătuise de orice resurse cari puteau face accesibilă viaţa miilor de soldaţi ce se aflau aci.In Grinion,am asistat la viziunea măreaţă a înfrăţirii absolute între ofiţeri şi soldaţi.

Răniţii erau luaţi în braţe de către ofiţeri şi

transportaţi unul câte unul în biserica târguşorului, unde medicii-ofiţeri, făceau operaţii mai urgente răniţilor evacuaţi...

Inainte de a continua cu fugara descriere a acestui spital improvizat în palatul Catedralei, trebuie să mă opresc puţin asupra drumului făcut noaptea dela Boadilla del Monte până la Grinion.

Trebuia să trec prin partea de Vest a Madridului.

Maşina cu farurile stinse, cu motorul deabea pufăind, atinsese mergând dealungul tirului artileriei noastre, periferia ruinată a Madridului. In noaptea umbrită, turlele catedralelor, Cetatea Universitară, grădina Maurilor, Casa del Campo şi Palatul regal, se aflau la 250-300 m. de drumul pe care mergeam şi aci se trăsese de câteva zile linia frontului inamic.

In Madrid luptele se dau la 10 şi 15 metri unul de altul. Era un fel de ghorilla. Se luptau cele două tabere cucerind casă cu casă, etaj cu etaj şi cameră cu cameră. Luptele se dădeau noaptea, pe întunerec.

In timpul trecerii prin Madrid auzeam împuşcături răzleţe, sau rabufniri de explozii.

Aspectul părţii din Madrid prin care am trecut era acela al unor ruine înegrite de fum şi cărămizile dărâmate făceau mormane care păreau noaptea, nişte movile imense de pământ. In curtea grădinii Maurilor - altădată loc exclusiv regesc de promenadă - astăzi erau săpate în lung şi lat, tranşee cu parapet şi nimic din splendoarea de altă dată nu mai amintea gloria apusă a regilor burboni. Mă întrebam dacă nu cumva şi decadenţa morală a şirului de regi nesocotiţi, pe care îi avusese Spania, ajutase la spectacolul pe care îl vedeam în noaptea aceasta, trecând încet şi hoţeşte cu auto-ambulanţa prin capitala Spaniei.

Am ieşit din Madrid cu inima strânsă de jale; trecând prin unul din bulevardele mareţe de altă dată. Caldarâmul de asfalt era răvăşit de pare că

fusese arat cu un plug gigantic şi maşina se pleca când pe o parte când pe alta, făcând uneori eforturi pentru a ieşi cu roţile stâlcite din vreo gaură de obuz. Ici şi colo, strada era barată de prăbuşirea vreunui zid, de crengile vreunui copac despicat de schije şi din loc în loc treceau strada fantomatic grupe de doi şi trei soldaţi, furişinduse în dosul zidurilor prudenţi, cu arma gata de atac. Ieşim din Madrid şi plecând pe şoseaua ce duce la Grinion, mergem mai degajaţi, fiindca ne depărtam de front. Din ce în ce, se răresc tot mai mult pocnetele armelor şi bubuitul exploziilor. Intâlnim în drum trupe ce veneau pentru aprovizionare. Catâri purtând samare cu muniţiuni, bucătării ambulante şi câteva baterii cari schimbau poziţia.

Nu aşi putea spune că era prea multă organizare în acest amestec de trupe ce mărşeluiau.

In Grinion, - pentru a relua firul - spitalul din palatul Catedralei, era feeric luminat, având însă storurile trase şi mesele de operaţii erau înşiruite în faţa altarului bisericii spitalului, unde medicii în halate albe îşi făceau datoria, operând în mod aproape mecanic şi extrem de rapid cazurile mai grele. Nici aici nu era o organizare medicală ideală.

Lipseau aparatele tehnice moderne de Röntgen şi din cauza numărului foarte mare de răniţi, care-şi aşteptau rândul, aveam impresia că lucrurile nu pot merge tocmai strălucit.

In acest spital, se presta o muncă titanică însă. In special femeile munceau din greu şi aduceau totodată o notă de nouă şi nebiruită unitate naţională. Femeea spaniolă pe care am văzut-o colaborând la munca salvării naţiei, este cu adevărat de o superioritate greu de egalat. Ingrija de răniţi cu dragoste de soră, fără nici un fel de gânduri "Coţofeneşti".

Erau aci, soţii de ofiţeri, de magistraţi, de profesori, elevе de liceu, studente şi femei de treaptă socială mai modestă şi toate cu aceiaşi râvnă, cu

aceeaşi devotament şi cu aceiaşi ţinută de ireproşabilă demnitate, stăteau la datorie. Ajutau la pansatul răniţilor, alinau cu o mângâere de mână catifelată fruntea rănitului care se sbătea sub bisturiu, spălau rufele, aduceau mâncarea, turnau picături de medicamente, încurajau cu vorbe duioase pe cei mai gravi răniţi, scriau corespondenţa familiară a celor internaţi şi forfoteau toată ziua prinse în această maşinărie a războiului.

Timp de două ore, uitând de rana din care se prelingea pe sub pansament la fiecare mişcare firişoare de sânge, am privit cu admiraţie la furnicarul acesta de schilozi şi invalizi, fiecare deopotrivă de eroi şi am plecat de aci la gară cu o maşină-ambulanţă, după ce mi s'a schimbat pansamentul şi mi s'a servit masa.

In Grinion se simţea mult lipsa apei, din cauză că în parte fuseseră stricate conductele de apă. Inainte de a sfârşi cu acest capitol trebue să subliniez curăţenia exemplară, care domina în spitalele prin care am trecut şi mai ales îmbrăcămintea de pat a răniţilor, care era albă ca spuma, soldaţii fiind îmbrăcaţi în pijamale curate ce se schimbau la cea mai mică pată de sânge.

Alimentaţia răniţilor era exemplar de bună. Li se servea soldaţilor după cerere o hrană, pe care cred că nu prea mulţi din ofiţerii noştri o au în timp de pace. Soldaţii aveau câte patru sau cinci feluri de mâncare, coniac, prăjituri, fructe şi delicioase vinuri spaniole.

Toate acestea erau servite curat, în farfurii de porţelan - celor mai grav, răniţi, dându-le masa surorile de caritate, cari stând aşezate pe marginea patului, duceau lingura la gura rănitului, hrănindu-l ca pe un copil. Aci, pentru fiecare dintre femeile cari făceau de bună voie serviciul, pentru medicii, ofiţeri, sau soldaţii mobilizaţi, un rănit era considerat ca un erou şi nu cred să existe prea multe sanatorii sau spitale particualre la noi în ţară, unde bolnavul să fie tratat cu atâta părintească

îngrijire.

Doream atunci, când am văzut aceste măreţe dovezi de felul cum spaniolul este pătruns de spiritul datoriei, să vad şi în ţara mea, dacă Dumnezeu mi-ar hărăzi s'o mai revăd, aceleaşi lucruri în timp de pace, fiindcă odată cu aceasta, mi-am reamintit cu ani în urmă de Coţofeneşti...

<u>In trenul răniţilor</u>

La gară am fost urcaţi în compartimente de clasa 1-a cu canapelele trase afară pentru a se lungi locul unde trebuia să dormim, sau să ne odihnim până la destinaţie. Nu ştiam direcţia spre care porneam. Erau orele 2 noaptea, în dimineaţa zilei de 6 Ianuarie, când am părăsit Grinion, împreună cu alte 2 trenuri înţesate de răniţi. In tren erau doi medici de serviciu chemaţi să dea, dela caz la caz, primele ajutoare. A făcut asupra mea o impresie tristă, o staţie în care am oprit după vreo două ore de mers pentru a coborî pe un camarad, care decedase.

Când a început să se lumineze de ziuă, am trecut la fereastră unde priveam spre crestele munţilor Sierra de Vichentie. In gările mai mici, pe unde trenul nu oprea, vedeam feţe îngândurate uitându-se prelung şi jalnic spre convoiul celor trei trenuri cu carne sângerândă. Intr'o staţie unde trebuiam să rămânem mai multă vreme pentru a face încrucişarea cu un tren ce venea din direcţia opusă, câteva femei dela ţară, purtând coşuri încărcate cu mere pentru vânzare, şi-au descărcat întreaga marfă dând-o gratuit răniţilor ce se aflau în vagonul din faţa peronului. Gestul precupeţelor dela ţară, pornite să-şi agonisească bucăţica de pâine, cu merele din coşul lor şi plecând acum spre casă fără

mere şi fără pâine,mi-a părut sublim.

In gara Torrijos grupuri dev elevi în uniforme de falangişti regalişti,-minusculi ostaşi naţionalişti - purtau la ei bidoane mari cu lapte cald, ţigări,biscuiţi şi sticluţe cu coneac,din care -repartizându-se fiecare la câte un vagon - fără îmbulzeală,împărţeau rănitilor. "Margaretele",(femei din organizaţia regalistă) şi "Falangistele" erau şi ele totdeauna prezente prin gări unde aduceau alimente,ţigări şi vorbe de alinare.

In gara Torrijos printre multe scene emoţionante mi-a apărut de un grotesc din cale afară de enervant, o doamnă elegantă destul de insistent machiată,oferind cu graţie de balerină ţigări dintr'un coş pe care îl purta o servitoare.

Această femee desaxată, pierduse contactul cu unanimitatea atitudinei lipsite de orice spectaculozitate pe care o avea femeea spaniola şi mi-am reamintit văzând-o,proverbul nostru românesc că... "nu există pădure fără uscătură". Am mers cu acest convoiu de trenuri duoă nopţi şi o zi. In noaptea doua am fost debarcaţi în Placentia in Palme, în ziua de 5 Ianuarie 1937, pe la orele 23. Din gară, auto-ambulanţele ne-au dus la spitalul Sf.Maria". Aci am fost repartizaţi în saloane foarte curat şi bine întreţinute. Mi-am dat aşa zisele albituri la spălat şi visam bucuros la ziua de mâne când îmi voiu schiba lingeria. Pe la orele 3 dimineaţa, înziua do 9 Ianuarie s'a primit un ordin special să evacueze spre Salamanca şi Grenada parte din răniţii care aveau nevoie de operaţii mai urgente. Fiindcă glontele din omoplat începuse să-mi cauzeze dureri insuportabile şi rana puroia,am fost trecut şi eu pe lista celor care urma să plece.

Mi s'a schimbat pansamentul la 3 dimineaţa şi la orele 5 am coborît din nou pe acelaşi peron unde cu şapte ore înainte credeam că am ajuns însfârşit la limita suferinţelor usturătoare pe cari mi le provoca rana. Am fost îmbarcaţi în trenuri,de astă dată mai puţin comode,şi am plecat spre Salamanca-Zamora.

Eram într'un hal,pe care cu greu îl voiu puteă descrie.Albiturile îmi rămăseseră toate la Placentia in Palme.Eram îmbrăcat cu o jumătate de cămaşe legionară adusă din ţară,cu pantofii ţinându-se nu mai într'un capăt de şiret, cu pingelele clăpăind ca o gură de crocodil, cu vestonul aruncat pe umărul drept,încins peste el cu centura,cu pantalonii descusuţi pe la cute şi acoperit cu o pătură zdrenţuită de spărturile unui obuz,care avusese proasta inspiraţie de a exploda cu câteva zile în urmă,toc mai lângă pătura mea.

Am mers până la Salamanca 24 ore.Pe drum aveam la noi hrană rece şi coneacul ne întărea rezistenţa.

Din oră în oră,tot mai mult mă durea rana. Imi venea uneori să smulg pansamentul şi să vâr degetul prin căscătura rănii pentru a scoate de acolo darul pe care mi-l trimiseseră comuniştii.

Este drept, că nu aveam prea multe cuvinte de admiraţie pentru chirurgii spanioli, cari de şase zile mă purtau de colo până colo cu fierul în carne,totuşi nu puteam să fiu supărat pe ei, fiindcă tot omenescul ce era posibil, făcuseră pentru mine şi pentru ceilalţi camarazi de suferinţă.

In gara Salamanca,întâlnesc pe unul dintre camarazii pe cari îi cunoscusem cu ocazia fastuoasei noastre primiri de acum câteva zile.Era tânărul advocat, care ne dusese cu maşina din Salamanca spre Soria-Talavera-della-Reina. L-am recunoscut, i-am făcut un salut legionar şi recunoscându-mă a venit la mine, salutându-mă şi îmbrăţişindu-mă ca pe o veche cunoştinţă. Văzând halul în care mă aflam,cu încălţămintea mea aproximativă şi cu hainele sdrenţuite,a schiţat un gest de compătimire,mi-a oferit o ţigară şi mi-a spus ca o încurajare într'o franţuzească cam stâlcită: "La guerre comme la guerre" cunoscutul "la răsboiu ca la răsboiu".

In Salamanca rămânem 25 minute şi la orele 9 dimineaţa în 10 Ianuarie plecăm spre Zamora.

Imi vine în minte parada splendidă cu care fusesezăm primiţi aci de oficialitatea spaniolă la venirea noastră.

Treceam acum spre Zamora un biet manechin desbrăcat, în neputinţă de a mai lupta pentru cauza sfântă ce ne adusese aci şi contând numai ca o sarcină pentru armata generalului Franco.

Mi-a trecut durerea din braţ şi aş fi vrut să pornesc înapoi lângă camarazii legionari cari îmi lipseau mult şi despre cari nu mai ştiam nici o veste. Ce bine mi-ar fi prins un spirit fin de al lui Marin,o vorbă sfătoasă de a preotului Dumitrescu,sau o mângâiere din privirea senină a lui Moţa! Ce vor fi făcând acum cei şase legionari lăsaţi în tranşeele umede, sub focul ucigător al inamicului din faţa lui Las Rozas şi il Plantino??!

Călătoria dela Salamanca la Zamora am făcut-o în aproximativ 3 ore.Pe la 11 ziua debarcăm în Zamora.La gară ne aşteptau limuzine de lux, cu cari pornim spre centrul oraşului.

La spitalul din Zamora

Zamora este un oraş de câmp şi dealuri situat în partea de N.E. a frontierei portugheze. Un oraş frumos cu monumente istorice,tăiat în lung de fluviul Duero,peste care sunt aruncate din loc în loc poduri magnifice. Aspectul general al oraşului văzut din maşină care mă ducea spre spital, era sobru.Biserici mărețe purtând pecetea stilului roman sunt toate adevărate monumente de artă antică. Biserica de Santiago Elwejio, zidită în secolul al 12-lea, biserica Magdalena cu celebrul mormânt sculptat în splendidele bassoreliefuri, dăinuind din sec.al 12-lea,Catedrala cu cei 12 apostoli săpaţi în bronz,cu mormântul doctorului Grado şi mănăstirea Santa Maria dela Osta zidită pe la anul 1130,sunt toate mărețe mărturii ale unei civilizaţii milenare şi cultul divinităţii arăta pretutindeni o atmosferă de înaltă simţire omenească.Spitalul în care sunt internat se află în postul cazinou al oraşului.Este o clădire mare,cu ornamentaţii făcute în arabescuri,cu colonade de marmoră roşiatică, pavat cu mozaic,având în faţa un parc mic englezesc şi cu o intrare monumentală.

Cu mine, chiar dela venire, s'a făcut o primă confuzie.

Văzându-mă cu barba, cu părul deasemenea sburlit şi zărindu-mi atârnând de gât săcuşorul cu pământ sfânt, m'au crezut maur şi m'au repartizat să iau masa dela bucătăria maură,fiindcă pentru mauri se prepara mâncare rituală.Când mi s'a înregistrat numele, observându-se greşala, mi-au cerut scuze foarte jenaţi şi în urma explicaţiilor date de medicul sublocotenent Toros, un om de o gentileţe şi o inteligenţă puţin comună, am fost repartizat în salonul Nr.1,unde înainte de a merge,am făcut o baie,am fost îmbrăcat într'o pijama curată şi pentru prima dată de o lună şi jumătate, am adormit într'un pat curat,cu aşternutul alb ca spuma laptelui,cu perină moale şi acoperit cu o pătură catifelată. Cercetându-mi rana,medicul şef al spitalului,- un bărbat între două vârste cu o înfăţişare simpatică de spaniol bronzat - mi-a fixat pentru a doua zi operaţia. A doua'zi dimineaţa, am trecut în sala de operaţii şi aci, întins pe masă,după ce am refuzat să fiu narcotizat, medicul şef,simpaticul maior Angel Mouzon a început lucrul.

Inainte de a merge la operaţie, m'am dus în splendida Catedrală din Zamora,unde în faţa crucii pe care se afla un Crist răstignit,sculptat în marmoră, m'am rugat pentru mântuirea sufletului şi pentru cei rămaşi pe front.Am plecat apoi spre spital cu moralul întărit şi pe masa de operaţie, timp de douăzeci minute,fără narcoză,am suportat totul fără a face un gest cât de discret care să-mi demaş-

te suferinţa. Operaţia nu a fost uşoară,fiindcă,cu toată radiografia făcută,locul proectilului a trebuit să fie identificat după palpare şi din această cauză,medicul mi-a făcut o incizie foarte largă până ce l-a descoperit.

In timpul operaţiei,două surori de caritate au stat lângă mine stergându-mi sudoarea depe frunte şi întrebându-mă în graiul lor fermecător: "dolor mucio amigo"?,adică "te doare mult prietene"?

Scrâşneam cu gura încleştată dar nici un suspin nu am scos, respirând doar din când în când stereotipic: nada-nada-nada, deloc,deloc,deloc, la fiecare întrebare.

Am rămas în spital la Zamora 28 de zile.

In acest timp viaţa se restrânge la mici informaţiuni cetite în ziarele spaniole despre mersul luptelor din sectorul Madridului, Escurial,pre cum şi asupra celorlalte sectoare de luptă.

Veneau în fiecare zi noui pensionari ai spitalelor. Câteodată se întâmpla să aflu că din spitalul nostru, unul dintre camarazi pornise în lumea drepţilor şi toate evenimentele care se perindau între zidurile acestui locaş de suferinţă,s'au banalizat îndecurs de 1o-12 zile. Vedeam aceleaşi chipuri obosite de infirmiere, surori de ocrotire, medici,sanitari,farmacişti sau vizitatori. Toţi cu politeţea şi amabilitatea lor, uneori erau excesivi de îndatoritori.

Din oraş nu ştiu prin ce împrejurare, aflându-se că sunt legionar român, au început să vină pentru a mă vedea foarte mulţi vizitatori bărbaţi, copii şi femei şi acest lucru mă stingherea la început,crezându-mă un fel de "raravis", pe care veneau să o vadă, pentru a se minuna eventual de statura mea sau de barba mea maură.

Am băgat de seamă însă din discuţiunile pe care le-am avut cu cei care mă vizitau, că nu o scuzabilă curiozitate îi aducea aci,ci dorinţa de a-mi spune o vorbă de mângâiere îi făcea pe toţi să se intereseze de mine,- interes, pe care îl manifesta populaţia din Zamora, pentru toţi răniţii, deopotrivă - dealtfel.

In special copiii mi-au ţinut grelelor zile de spital o plăcută companie. Veneau unii îmbrăcaţi în pitoreşti costume naţionale spaniole, având câte o mică chitară,legată cu panglicuţe multicolore şi pierdeam timpul căutând să mă înţeleg cu ei prin puţinele cuvinte castiliane ce mi-le însuşisem,sau complectând prin mimică şi semne,ceiace nu reuşeam să exprim pe deplin prin graiu. Am fost vizitat la spital de soţia generalului Quiepo de Liano,de Guvernatorul Militar al Provinciei Zamora şi de colonelul şef al Crucii Roşii,colonelul Juan Losada cu cari,discutând 1o-15 minute în limba franceză,m'am interesat de mersul operaţiunilor de pe front şi de sănătatea camarazilor mei legionari.

Doliul cel mare

Aşa s'au scurs zilele,cu schimbarea pansamentului la 2-3 zile,cu plictiseală şi inactivitate,până ce în ziua de 2o Ianuarie am aflat din gura unui ofiţer spaniol rănit, grozava lovitură pe care au primit-o legionarii români prin moartea martirilor Moţa şi Marin. Am rămas împietrit sub povara groaznicei lovituri şi am isbucnit în lacrimi, nemaiputându-mi reţine bărbăteşte,izbucnirea exteriorizării suferinţei. Mi s'a spus că Moţa şi Marin fuseseră ucişi simultan de spărturile unui obuz la Majadahonda şi că din ţară venise poruncă pentru aducerea trupurilor neînsufleţite ale eroilor la Bucureşti.

Ziarele din Zamora comentau în coloane întregi eroismul celor doi legionari români.

Dela camarazi direct, nu primisem încă nici o

veste.

La 25 Ianuarie am rugat pe comandantul spitalului să-mi permită să părăsesc patul pentru a merge la Salamanca unde vream să întâlnesc pe camarazi, pentru a afla chiar din gura lor amănunte asupra morţii lui Moţa şi Marin.

Primisem în ziua de 20 Ianuarie din ţară dela Căpitan, o telegramă prin care eram încunoştiinţaţi că Generalul Cantacuzino pornise în Spania pentru a ne aduce în ţară. Am plecat deci la Salamanca în speranţa că voiu întâlni aici pe cineva care să îmi dea veşti despre ai noştri. Ajuns la Salamanca, mă pregăteam tocmai să merg la marele Stat Major al armatei pentru a mă interesa de soarta camarazilor, când în piaţă mă întâlnesc faţă în faţă cu d-l Inginer Clime.

La început nu-mi venea să cred ochilor şi am rămas ţintuit locului. Am strigat apoi, fără să-mi dau seama, un tunător Clime şi am alergat spre el. Ne-am îmbrăţişat plângând de tristeţe şi poate de bucuria revederii. Am schimbat unul dela altul mici crâmpee de narare a evenimentelor pe care le-am petrecut izolaţi şi ne-am îndreptat spre un restaurant, unde urma să ne întâlnim cu Alecu Cantacuzino pentru a stabili de comun acord, ce aveam de facut. Aci, la restaurant am găsit pe Alecu Cantacuzino şi revederea a fost tot atât de emoţionantă ca şi aceia cu dl Clime.

Le-am arătat telegrama primită dela Căpitan şi am decis să facem toate demersurile necesare pentru a putea încunoştiinţa pe D-l General Cantacuzino că îl aşteptăm în Salamanca. De altfel autorităţile spaniole, cunoşteau prezenţa noastră aci şi formalităţile pentru repatrierea celor doi camarazi eroi şi a noastră, erau deja făcute.

Socoteam noi aşadar, că-i va fi uşor D-lui General Cantacuzino să ne găsească chiar în cazul când măsurile luate de noi nu ar fi fost tocmai bine puse la punct. Cunoşteam greutăţile pe care le avea de întâmpinat D-l General până să ajungă în

Spania, datorită piedicilor pe care trebuia să le înfrângă, mai cu seamă la frontiera franceză.

Totuşi, eram încredinţaţi că sosirea D-lui General Cantacuzino nu va întârzia prea mult.

L-am rugat pe D-l Clime să-mi povestească nenorocita întâmplare dela Majadahonda, şi Alecu împreună cu Clime au început:

"In zorii zilei de 13 Ianuarie, primim ordin de plecare. Pe la ora 10 dimineaţa, mai în marş, mai alergând prin gloanţe, ocupăm o poziţie dealungul şoselei Majadahonda - Las Rozas. Sergentul nostru, Orticoza, ne spune să ne facem parapete, măşti de pământ. Dar n'avem lopeţi. Doar Ionel găsise una în tranşeele din cari fugiseră comuniştii. Ne făcurăm care cum puturăm, câte-o mică ridicătură de pământ înaintea noastră.

Pe la două ne vine ordin să lăsăm poziţia în seama Marocanilor. Căpitanul companiei noastre ne surâde şi ne grăeşte voios. Era bucuros că şi-a salvat pamenii dela un atac sângeros.

Plecăm înapoi spre Majadahonda, unde pela trei ocupăm nişte tranşee înaintate. Dela stânga spre dreapta, înşirându-ne în tranşee vine Escuadra III-a cu Marin şi Moţa. Escuadra II-a cu puşca mitralieră, Escuadra I-a, eu, Domnul Clime şi Părintele Dumitrescu. Suntem veseli că truda pe ziua aceea în cetase şi deschidem unul o cutie de sardele, altul o cutie de conserve. Părintele Dumitrescu serios, muşcă dintr'un cârnat. Vasile Marin face glume; lângă el D-l Clime râde de tot ce spune Marin. Ionel scria ceva.

Pe la trei şi jumătate, încep ghiulelele să cadă în jurul nostru şi se ivesc pe coama unui deal din faţă, trei tancuri roşii înaintând în linie spre tranşeele noastre. Tunurile noastre antitanc intră în acţiune. Ne uităm par'că bucuroşi la micile ghiulele pe cari ele le asvârl, şi acăror traectorie se vede limpede în spaţiu. Vedem cum aceste mici ghiulele lucioase, cuprind cele trei tancuri în tirul lor precis. Tinta fiind apropiată, aceste ghiule

le uşoare ating pământul într'un unghiu mai ascuţit şi sar în sus ca o minge de tenis, urmând o nouă traectorie.

Spre bucuria soldaţilor, vedem deodată un tanc lovit în plin şi începând să ardă cu flacări lungi şi fum.

Bombardamentul se domoleşte vre-o jumătate de ceas şi reîncepe apoi mai furios.Tirul inamic este uimitor de bine regulat! Toate ghiulelele cad la doi-trei metri de linia noastră de apărare.

Acum vedem coborînd coama dealului vre-o trei sprezece tancuri mari.Primim ordin să ne culcăm la pământ în tranşee. Eu mă îmbiu să stau în picioare în postul de observaţie:

Ionel Moţa ne strigă:

- "Dacă suntem înconjuraţi, nu cade prizonier nimeni.Murim mai bine toţi împreună!"

Sunt cele din urmă cuvinte pe cari,le-am auzit dela el.

Pentru cea din urmă dată,îi văd vii şi alături pe Ionel cu fruntea ca un munte lucind în soare şi pe Marin cu o faţă de marocan,- căci lăsase sa-i crească barba.

Bubuitul devine năucitor.Vâjâitul gloanţelor şi schijelor ne ameţesc.Exploziile obuzelor ne acopăr cu pământ.Tancurile au înaintat până la cinci sute de metri de noi,ascunzându-se intr'o vale.Acum înaintează şiruile comuniste. Simt pe lângă mine, în spate,cum trec - unii târându-se,alţii alergând aplecaţi prin tranşee - soldaţii noştri. Intorc capul doar o clipă.Văd pe unii răniţi,îndreptându-se spre liniile dinnapoi,vre-o douăzeci, unul după altul,toţi cu feţele strânse,de durere, cu carnea în rană şi picurând de sânge.Unul îşi trage după sine un picior frânt,altul are braţul sfâşiat,altul lovit în burtă, se târăşte cu vaete înabuşite şi are buzele albe şi faţa întunecată de chin.Privesc amestecul acesta de carne şi de haine însângerate, numai mai înainte erau corpuri omeneşti voinice... Niciunul dintre români nu-i printre răniţi! Fundul

tranşeei,e pătat de sânge.Această vedere nu durează însă decât câteva secunde,ca şi gândul ce-l am, cum să le fiu de un ajutor.Incordat în postul meu, trebuie să priveghiez inamicul.

Dar în clipa aceea,îmi dau seama, că puşca mitralieră rămăsese fără servanţi.Trec s'o pun în lucrare,să trag cu ea. Inamicul,după primul salt, se adăpostise într'o vâlcea şi trăgea cu mare risipă de muniţii.Bulgării de pământ,ridicaţi de obuze,mă loveau în obraz,fumul şi praful exploziilor îmi usturau rău ochii.Fac încercări zadarnice,nu pot pune în mişcare mitraliera.

Strig ofiţerului,care se adăpostise şi el,culcându-se în tranşee, că mitraliera nu mai funcţionează,că suntem în toiul atacului fără mitralieră. O detunătură doborîtoare mă sili să-mi închid ochii! Când îi deschid o clipă,privirea îmi cade la un metru şi jumătate de mine, asupra unui corp întins cu faţa spre pământ.

Ingenunchiu şi îi ridic capul.E Ionel Moţa! Ii ţin capul în mâini, privindu-l îndelung cu gândul pierdut în nu ştiu ce lumi depărtate. La un metru mai departe zace şi Vasile Marin cu spatele proptit de peretele tranşeei.

Mă încordez să urlu lui Clime şi părintelui Dumitrescu,peste vuetul gloanţelor şi al obuzelor.

- "Ionel şi Marin sunt morţi!".

Peste haina cu stropi de sânge neînchegat,ceasul lui Ionel Moţa atârna de lanţ,cu geamul spart. S'a oprit.Era cinci fără un sfert.

Prin haina străpunsă şi sfârticată a lui Ionel Moţa,se văd culorile Drapelului Românesc. E drapelul nostru pe care era scris: "Legiunea Arhanghelul Mihail,Garda de Fier",- cu care ne-am prezentat Generalului Moscardo. Ionel Moţa era încins cu acest drapel,pe care voia să-l poarte cu el pentru a-l pune în vârful baionetei la atac sau la defilare,când cucoream un oraş! Cu el speram să intrăm în Madrid.

Desfac drapelul şi îl întind peste trupurile

lor.

Simt în adâncul fiinţei mele cum mă atrage fără conştiinţă vraja morţii...Mă ridic în picioare şi privesc cu sufletul pierdut cum ghiulele explodează pe lângă tranşee, aruncând limbi de foc şi despicând pământul. Văd tancurile inamice care reîncep să înainteze. Sub-locotenentul se apropie de mine şi mă trage la pământ după parapet.Imi zice: "C'est la guerre. Mal suerte".(Aşa e războiul. Soartă rea.).Intr'adevăr obuzul,trântise la o parte doi saci de pământ depe parapet şi căzuse peste Ionel Moţa,la un metru de Vasile Marin.

Dar comuniştii înaintează. Adun din centurile asvârlite de răniţi vre-o douăzeci şi cinci de granate şi cu ele intru în post în locul puştei mitraliere.Ne soseşte şi ajutoare. Incep focurile şi din partea noastră.Domnul Clime şi Părintele Dumitrescu vizează şi trag cu îndârjire!Comuniştii s'au oprit iaraşi.

Strig brancardieri.Au venit.Suntem trei fiinţe acolo în jurul a celor două iubite, care au căzut, trei inimi româneşti strânse în suferinţa, peste care se întinde zdrobitoare, neputinţa de a ajuta şi oboseala celorlalţi. Moartea nu este o raritate în acele zile, la Majadahonda.E un fapt obicinuit care numai uimeşte, nici nu mai cutremură... Brancardierii liniştiţi pleacă cu corpurile.In locul însângerat unde s'a incheat viaţa lor, a rămas baioneta lui Ionel Moţa îndoită şi zdrobită de o schijă şi măştile lor de gaze ciuruite.

Ne simţim singuri.Rog pe sublocotenent să îngăduie Părintelui Ioan Dumitrescu să-şi îndeplinească oficiul de preot şi să însoţească corpurile. Părintele Dumitrescu pleacă în urma brancardierilor.

D-l Clime a continuat în urmă să-mi spună cum au trecut cele aproape două săptămâni de când nu-ne mai văzusem. Mi-a povestit luptele pe care le-a dat între timp compania 21 şi cum au plecat de pe front cu trupurile camarazilor martiri,pe care după multe peripeţii i-a adus la Toledo, unde se a-

flau acum îmbalsamaţi în capela spitalului sub grija lui Totu şi a preotului Dumitrescu, care sta de veghe oficiind slujba religioasă de dimineaţa până seara.

Am plâns împreună pe scumpii camarazi răpuşi de soartă şi am început să depănăm unul câte unul, cu ochii înlăcrimaţi,duioase amintiri despre Marin şi despre Moţa.

In după amiaza zilei de 26 Ian. m'am înapoiat la spitalul din Zamora,unde cu toate împotrivirile medicilor am cerut insistent să mi se dea drumul - pentru a împlini misiunea sfântă ce trebuia să fac în faţa sicriilor celor doi martiri legionari.

După ce mi s'a schimbat pansamentul şi mi s'au dat sfaturi asupra modului cum trebuie să-mi îngrijesc rana, mi s'au scos copciile şi într'o duioasă despărţire am ieşit din spital, pornind spre Salamanca.

Preparativele de repatriere

Inainte de plecare,am fost obiectul unor manifestaţiuni de simpatie pe care niciodată nu le voiu putea uita.

Femeile spaniole din Zamora mi-au dăruit o frumoasă manta cazonă,un portfeuilles cusut în culori şi motive spaniole şi un pergament cu semnăturile a 40-50 femei din Zamora,oferit în semn de admiraţie pentru idealul naţional al Românilor,iar un comerciant o pereche de ghete.

Despărţirea a fost emoţionantă.

Am lăsat pe patul de suferinţă câţiva camarazi spanioli cu cari mă înfrăţise aci idealul şi durerea şi am plecat din gara Zamora,ducând cu mine amintirea unor momente sublime de înălţare sufletească.

In Salamanca, am întâlnit la restaurant pe D-l General Cantacuzino, pe D-l Climo, pe Alecu şi pe Dl inginer Ionescu Virgil venit din ţară împreună cu D-l General Cantacuzino.

In Franţa şi îndeosebi în Germania, prin legăturile sale, D-l ing. V. Ionescu ne-a făcut nepreţuite servicii.

El însă venise parecă, numai să nu-l desmintă pe Vasile Marin, care întotdeauna ne spunea: "In ţară ne întoarcem şi cu nenea Gică, sint eu".

Am disutat în acest restaurant posibilităţile de repatriere şi itinerariul care ar fi fost mai prudent să-l urmăm până în ţară. D-l General Cantacuzino, venise cu ordine precise, astfel, încât discuţiunile noastre se rezumau la unele mici comentarii toate făcute în nota ordinelor primite şi cu intenţiunea de a interpreta cât mai fidel posibil, gândurile Căpitanului. Din Salamanca am plecat toţi cinci spre Toledo, unde am ajuns noaptea. Drumul l-am făcut cu maşinile pe care ni le-a pus la dispoziţie cartierul general din Salamanca. Ajungând târziu de tot, noaptea, la Toledo, am mers direct la Guvernatorul de aci, unde am revăzut acum vechea noastră cunoştinţă, colonelul Anatolio de Trentes y Garfia, des pre care am vorbit în capitolele anterioare. Colonelul era foarte afectat de dispariţia celor doi camarazi ai noştri, pe care îi cunoscuse cu două luni în urmă şi după ce ne-a prezentat condoleanţe în numele lui şi a armatei spaniole din Toledo, ne-a oferit serviciile sale şi deacum înainte, tot astfel după cum ni le făcuse până azi.

De aci am plecat la capela spitalului militar.

In capelă unde se aflau trupurile neînsufleţite ale lui Moţa şi Marin, am intrat pe la orele 9.30. Picurau stropi deşi de ploaie rece, cerul era întunecat şi răvăşitul oraş Toledo era ascuns în întuneric. Intram cu inima strânsă de durere în capelă, un de preotul Dumitrescu în odăjdii, îngenunchiat, citea rugăciuni la căpătâiul iubiţilor noştri camarazi.

Preotul Dumitrescu continuă să citească din cartea sfântă. Cu fruntea plecată mă apropii de cele două sicrie negre şi în genunchi izbucnesc în plâns, neputându-mi reţine durerea care mă stăpânea D-l General Cantacuzino, cu atitudinea lui ostăşească, mai tare decât noi a zdrobit şi el câteva lacrimi între gene,

In capela, unde ardeau lumînările iar fumul de tămâie plutea deasupra sicriilor celor mai dragi dintre camarazi, am stat îngenunchiat o jumătate de oră.

La masă D-l General ne-a dat dispoziţiuni privitoare la cele din urmă formalităţi ce trebuiau făcute pentru părăsirea Spaniei.

Am fost găzduiţi în palatul Guvernatorului. Dimineaţa plecăm în Talavera della Reina, la Cartierul General, unde trebuia să ni se înmâneze biletul de liberă trecere spre Franţa şi unde întâlnim pe locotenentul Garcon, care cunoştea lovitura ce primisem şi tot el ne dă geamantanele lui Moţa şi Marin, cari fuseseră găsite şi păstrate de un camarad din Tercio.

Aci formalităţile sunt făcute repede. Ne înapoiem la Toledo după amiază.

Pentru a doua zi, D-l General desăvârşise ultimele preparative, urmând să se oficieze slujba religioasă şi să pornim din Toledo.

De dimineaţă, Duminecă la capelă s'au strâns unităţi din toate armele ce se aflau în Toledo; a venit însuşi Guvernatorul împreună cu funcţionarii civili şi militari ai guvernământului şi după ce preotul Dumitrescu a oficiat slujba religioasă, sicriile sunt purtate pe braţe de ofiţerii spanioli şi plecăm pe la orele 11 cu un camion şi două maşini spre Irun.

Inainte de plecare, în faţa unei mulţimi imense prefectul departamentului Toledo a vorbit în limbă franceză, rostind un emoţionant panegiric. D-l General Cantacuzino a răspuns tot atât de emoţionant, şi cu pentru respectarea adevărului, redau în întregime cuvântul D-lui General.

Domnule Colonel, Domnule Prefect, Domnilor,

In numele meu al camarazilor mei, în numele şefului nostru Corneliu Zelea Codreanu şi în numele întregii noastre mişcări legionare din România, vă mulţumim că aţi binevoit a ne uşura mâhnirea în faţa trupurilor neînsufleţite ale iubiţilor mei copii Moţa şi Marin.

Plecăm de aci din Toledo, spre ţara Românească după ce Domniile-Voastre: ofiţeri superiori, înnalţi magistraţi, sfinţi preoţi, medici, personalul de serviciu mai cu seamă, subliniez îngrijirile medicale date răniţilor, cu toţi aţi înţeles gestul nostru simbolic.

Mă descopăr în faţa acestui înţeles, căci împreună cu Moţa şi Marin, facem legătura sfântă, între cele două ţări ale noastre, cari dacă sunt la capetele opuse ale Europei azi sunt mai apropiate ca două ţări surori ce luptă pentru acelaş scop şi în contra aceluiaş inamic.

Vă mulţumesc Domnule Prefect pentru cuvintele calde adresate iubiţilor noştri morţi ce azi sunt şi ai Domniilor-Voastre.

Mulţumesc D-lui Colonel Anatolio de Trentes y Garfia, guvernatorul istoricului şi curagiosului oraş Toledo, mulţumesc D-lui Colonel care a fost pentru noi Românii un părinte, un frate!

Dar Domnilor, din şapte au murit doi, scoşi din luptă alţi doi, gestul nostru simbolic a fost împlinit şi suntem mândrii că ne-aţi dat prilejul să luptăm alături de Dvs. pentru cruce şi pentru scăparea civilizaţiei, căci azi sfânta Spanie nu luptă numai pentru ea, luptă pentru lumea creştină întreagă deci şi pentru noi.

Aşa dar Domnilor, dacă ne doare despărţirea de doi fraţi, nu ne plângem soarta, ea este sublimă ca şi a Dvs. şi dacă cu toţii spunem "Dumnezeu să-i ierte" ne mândrim şi de fapte şi de rezultat.

Sufletele lui Moţa şi Marin plutesc printre noi, ei îmi şoptesc să nu dau acestei înmormântări un caracter de jale ci unul de sărbătoare naţională şi acum cu voia lor, cu voia Dvs. împreună cu ai mei, cei prezenţi, strigăm: Arriba Spania!

Apoi, prin faţa celor două sicrie a defilat cu ochii scăldaţi în lacrimi, salutând cu braţele întinse mulţimea imensă care asistase la ceremonie soldaţii au dat onorul cu arma în timp ce imensul cortegiu se mişcă domol spre poarta de Nord a cetăţii Toledo.

Drum de jale şi glorie

Primul care a făcut de sentinelă la sicrie în timpul drumului spre Irun am fost eu. Drumurile erau cam impracticabile pe distanţe destul de mari din cauza ploilor.

Trecem pe rând prin Avila, Burgos,

In fiecare din aceste localităţi populaţia militară şi civilă ne-a întâmpinat, arătându-ne multă simpatie şi luând parte la durerea noastră. Ajungem în localitatea de frontieră Irun şi paradă militară de aci a fost pregătită de autorităţile militare în chip măreţ.

In aspectul de ruină pe care îl avea Irunul, şirul convoiului ce se scurgea spre frontieră părea o procesiune de pelerini cari cu capetele descoperite, în pas legănat şi cu pecetea durerii pe faţă, mergeau să îngenunche în faţa întruchipării credinţei lor.

In faţa cazărmei grănicerilor, s'au rostit cuvinte duioase. D-l General Cantacuzino în graiu ostăşesc, împletind cuvinte de îmbărbătare şi eroică resemnare, a omagiat Spania naţionalistă şi poporul care luptă pentru cruce, spunând:

Domnule Colonel,Doamnelor şi Domnilor,

Când te uiţi,te întrebi: este paradă de înmormântare sau paradă naţională.Intregul oraş martir Irun urmează în cortegiu,glorioşii noştri morţi şi s'au adunat aci, la graniţă ca să-i salute pentru ultima oară.

Te cuprinde Domnule Colonel,Domnilor şi Doamnelor un sentiment de mândrie în această înfrăţire a Spaniei cu România şi a morţilor cu viii.

Domnule Colonel discursul Domniei-Voastre ne-a mişcat până la lacrimi şi acum înţeleg că aşa şef cum sunteţi Dvs.,guvernatorul militar al Irunului, Bidasua,legătura între Domnia-Voastră şi populaţie nu putea da ca rezultat decât ceeace văd,marea de capete în jurul lui Moţa şi Marin.

Oameni buni,creştini şi spanioli din vechea şi marea Spanie, aţi transformat şi vă aprobăm, înmormântarea copiilor noştri,într'o paradă impunătoare Trupă,popor,bărbaţi,femei,copii,bogaţi,săraci,toţi laolaltă cu noi,nu plângem glorioşii noştri morţi, îi cinstim! Si trupurile lor o să ducă cu ei în România salutul Spaniei în sânge,dar,la datoria de onoare.Da,vă aprobăm cum şi Dvs. ne-aţi aprobat,nu este înmormântare, este sărbătorirea morţilor noştri.V'am cinstit cum am putut prin sacrificiul suprem,ne cinstiţi cum ştie numai s'o facă un întreg oraş,care a suferit mizeriile comunismului.

Domnule Colonel,faţă de faptele mari,discursurile sunt mititele, noi aci n'am făcut amândoi decât să subliniem sentimentele unanime spaniole-române şi drept despărţire, căci peste câteva minute vom părăsi graniţa peste Bidasua,strig împreună cu ai mei:

Arriba Spania!

Bariera de metal care separă, aci la Irun două concepţii diferite,se lasă în urma noastră şi suntem pe pământul peste care latinitatea şi creştinătatea a pus să stăpânească în aceste zile pe Leon Blum.

Trebuie să ne amintim aci de inimosul Ministru al Ţării la Madrid, D-l Jean Th.Florescu care uitând de calcule politice,ne-a privit,în marea noastră durere, prieteneşte şi a încercat să ne aline suferinţa,fapt pentru care noi îi suntem datori,şi îi mulţumim sincer.

Cu un camion mortuar,plecăm până la Saint Jean de Luz,de unde,după câteva ore petrecute în compania Consulului spaniol de aci, plecăm după amiază spre Paris,cu un tren la care s'au ataşat două vagoane mortuare,sigilate pentru a trece prin Belgia spre ţară în transit.

La Paris ajungem după o călătorie de 13-14 ore

Trenul opreşte în gara Quay d'Orsay la orele 7 dimineaţa şi suntem primiţi aci de către legionarii români ce se aflau la studii. Rămânem la Paris două zile,în care timp legaţia română ne pune hârtiile în ordine şi învingând unele piedici de mică importanţă,plecăm spre frontiera belgiană.Din şederea noastră la Paris, eu personal am reţinut numai hărmălaia desordonată a străzilor, care foiau de lume înzorzonată,de gură cască şi de bulevardieri.

Cetatea lumină nu m'a impresionat asa cum m'a impresionat Berlinul hitlerist.

In seara de 5 Februarie 1937 continuăm drumul din Paris spre Ţară,

La frontiera belgiană scurte şi oficiale legitimări.

Doliul Germaniei Naţionaliste

Spre ziuă ajungem la graniţa Imperiului german

In gara de frontieră o companie de soldaţi cu drapel dă onorul şi ofiţerul comandant al companiei dă raportul,simbolic,d-lui General Cantacuzino. Ne simţim cu sufletul mai aproape de "furor teutonica"

decât de mult cântata şi jelita soră mai mare a noastră,Franţa.

Pe peronul uneia din gările Berlinului o delegaţie de ofiţeri,Ministrul Spaniei Naţionaliste,al Italiei, organizaţiile politice naţionale din Berlin şi românii legionari aflaţi aci, aşteptau smeriţi coborîrea din vagoane.

Se rup plumburile care sigilau cele două vagoane şi sicriile martirilor sunt coborîte din vagoane şi purtate pe umeri de ofiţerii germani până în sala de recepţie a gării.

Trecem urmând sicriile prin faţa Batalionului înşiruit în faţa gării.Sunt aci ostaşi viguroşi ai Germaniei hitleriste, cari privesc într'o rigidă poziţie "penrtu onor" cu admiraţiune şi entuziasm. Un batalion din garda personală a Fuhrerului,unul din acela a lui Goring şi unul din armata regulată germană,privesc smeriţi spre sicriile eroilor dela Majadahonda, în timp ce muzica intonează imnul regal român.

In sala de recepţie,- o imensă încăpere,pe ai cărei pereţi se aflau drapelele germane cu svastici imense,- într'o tăcere mormântală sicriile sunt aşezate în mijlocul camerei,unde sunt acoperite imediat cu jerbe şi coroane de flori naturale.

Pe rând cetesc panglica de pe coroana redeşteptătorului Germanilor: Adolf Hitler, Goering şi Ministrul Spaniei la Berlin, a Legionarilor români din Berlin şi o mulţime de jerbe aduse de admiratorii anonimi ai Legiunii.

Ofiţerii germani,trecând pe rând prin faţa sicriilor, salută cu mâna întinsă, cu gest mecanizat de ostaş prusac şi apoi o gardă de onoare, formată din ostaşi ai celui de al III-lea Reich străjuiesc până diminaeaţa,făcând cu schimbul la căpătâiul celor doi legionari.

Ne-am odihnit noaptea la un hotel unde autorităţile berlineze aranjaseră totul pentru a fi bine găzduiţi, iar dimineaţa,după ce am renunţat la vagoanele pe cari cu bani grei le-am plătit scumpei

noastre surori franţa, am îmbarcat relicvele scumpe într'un vagon mortuar german, pus la dispoziţia noastră în mod cu totul gratuit,ne-am urcat în tren şi am pornit spre Polonia.

Subliniez,înainte de a trece mai departe,călduroasa primire pe care ne-au făcut-o germanii naţionalişti,pe cari i-am simţit aproape de sufletul nostru românesc mai mult decât comunismul distrugător de civilizaţie al Spaniei Marxiste, sau al franţei blumiste.

Inainte de a trece în Polonia,d-l General Cantacuzino a expediat,în numele Legiunii călduroase telegrame de mulţumiri Führerului,Ministrului de Războiu,Ministrului Propagandei şi tuturor autorităţilor,care au ţinut să participe cu sufletul la jertfa noastră.

Trecerea prin Polonia,am făcut-o noapteq,astfel încât itinerariul fiind stabilit în acest mod, nu s'a făcut nici o primire oficială.

<u>Pe ţărâna patriei</u>

In dimineaţa zilei de 9 Februarie, la orele 6 trenul intră domol în staţia de frontieră Grigore-Ghica Vodă. Ne găsim cu toţi,după 3 luni din nou la noi acasă pe pământul scump al Voevozilor. In gară lume imensă îngenunchiată. Suspine, lacrimi şi jale neţărmurit de multă.Trenul opreşte.D-l General coboară şi dă raportul Căpitanului.

"Căpitane! Iţi aduc echipa legionarilor din Spania.

Doi morţi,doi bolnavi,un rănit şi doi sănătoşi.

Trăiască Legiunea,să trăeşti,Căpitane".

Soţia lui Moţa,a lui Marin, părinţii lui Marin, prietenii şi camarazii celor doi eroi au fost de faţă.

Plutea o atmosferă de durere şi de senină resemnare în toate părţile.

Am coborît sicriile din vagonul mortuar. Drapelele cernite înclinate în faţa lor, salutau trupurile eroilor dela Majadahonda şi camarazii legionari în poziţie "pentru onor", nemaiputându-şi stăpâni durerea plângeau pe cei mai buni dintre ai lor. Moţa şi Marin intraseră în istoria noastră şi jertfa lor se arată de azi în toată splendoarea ei. Un sobor de preoţi în odajdii, oficia sfânta slujbă, în timp ce purtaţi pe braţele noastre, martirii ideei sfinte a naţionalismului au fost trecuţi în vagonul mortuar ataşat trenului special, cu care camarazii veniseră să ne întâmpine.

La Cernăuţi rămânem o zi şi o noapte. Slujba la Catedrală. Lume imensă. Oraşul cu toată dominaţia jidovilor îmbrăcase haină sărbătorească îndoliată şi valuri imense de oameni, tălăzuiau spre Catedrală. Şoseaua cea mare, părea un şarpe negru care se mişca în ondulaţiuni, urmând serpentinele şi lumea în costume naţionale, cămăşi verzi, femei, copii şi moşnegi veneau cu toţi să plângă şi să spere...

In dimineaţa următoare trenul special la care se ataşase vagonul mortuar, splendid ornat, ne duce din Cernăuţi, urmând itinerariul stabilit de Căpitan, peste voinţa guvernanţilor, cari căutaseră să ne fixeze drumul pe care aveam să trecem.

Pe rând, în toate gările mici sau mari, acolo pe unde opream sau treceam în goană lume imensă şi îndoliată salută împietrită de durere, trenul îndoliat

Legionari, bărbaţi, femei şi copii, erau cu toţi prezenţi.

Ziarele au scris mult despre această tragică şi triumfală înapoiere a lui Moţa şi Marin şi posteritatea va păstra încă peste secole de acum înainte dusă din gură în gură povestea apoteozei celor doi eroi.

In fiecare staţie mai importantă, unde itinerariul prevedea opriri, preoţii, cei peste 60 de preoţi, cari însoţeau convoiul, oficiau serviciul divin

iar la Roman, Cluj şi Sibiu, episcopii bisericii mame au dat binecuvântarea lor rostind cuvinte de înălţător patriotism şi emoţionante panegirice pentru Moţa şi Marin.

Legionarii veniţi dela depărtări de sute de km. jurau:

MOTA SI MARIN!

Jur în faţa lui Dumnezeu,
In faţa jertfei voastre sfinte pentru Hristos
şi Legiune
Să rup din mine bucuriile pământeşti,
Să mă smulg din dragostea omenească,
Si pentru Invierea Neamului meu,
In orice clipă,
Să stau gata de moarte.
Jur, jur, jur!

şi convoiul trecea înainte, spre Cluj, unde studenţimea, pe care Moţa a condus-o în victorioasele lupte naţionaliste din trecut, îl aştepta.

...Apahida. Prin urmare mai avem, Moţa, Marin şi noi 15 minute şi vom revedea Clujul românismului-legionar.

Străjuind sicriile aş vrea să smulg din inima mea o parte s'o dau lui Moţa şi Marin pentru ai trezi la viaţă o oră şi în urmă să mai fie un sicriu verde la picioarele Căpitanului.

In 15 minute defilează prin gândurile mele şirul amintirilor trăite vijelios pentru idealurile sublime ale Neamului.

Voiu vedea Clujul cu miile de şepci roşii, primind pe Moţa şi Marin, şi Moţa şi Marin vor coborî din tren şi...

Picuri reci de iarnă tomnatică. Cerul şi-a îndoliat astrul şi nouri de plumb cernesc salutul legionar de pe peronul gării. Dece nu strigă mulţimea? Dece capetele sunt descoperite şi nimeni nu rosteşte cuvântul de bun sosit?..

Aşa dar Moţa şi Marin nu coboară singuri din vagon "se făcu voia Domnului".

In tăcerea pioasă de reculegere prin clipa rea lităţii. Moţa şi Marin sunt aci lângă Căpitan, lângă mine, lângă noi şi cu făclii la cap. Străjuesc la căpătâiul lor preoţii în odăjdii şi eu am vorbit cu ei tot drumul.

Căpitanului, pentru prima dată Moţa şi Marin i-au trecut înainte şi Căpitanul pentru întâia dată are ochii umezi, dar nu plânge. In loc de tribună în piaţa gării un catafalc, umbrit de nouri şi de brădet. Au venit să-i salute mulţi din acei ce-i cunoşteau, ce i-au văzut şi i-au auzit, dar Moţa şi Marin au tăcut pentru prima dată şi au tăcut şi stu denţii, a tăcut întreg norodul...

Vorbeşte însă în zumzetul eteric al nepătrunsu lui un neam întreg şi urlă neamul obidit că nu-i dreptate, că dreptatea trebuie să fie. Nu ştiu ce-a mai fost...

Figura de roman în togă patriciană a Căpitanu lui, cioplită parecă din granitul vulcanic al pământului românesc, mă face să întrezăresc viitorul apropiat şi plin de glorie al neamului.

Din aripa morţii s'a rupt azi la Cluj tot ce-a fost în drumul lung din ţara Spaniolilor până aci, tristeţe.

Moţa şi Marin nu au lipsă de inima noastră pen tru a trăi.

Ei sunt eterni ca şi dumnezeirea gândului bun ei sunt la Cluj într'o a unare de camarazi şi Căpi tanul dacă vrea ordonă lui Moţa să ia cuvântul.

Clujul cu şepcile roşii studenţeşti şi tot ce este glorios aci ascultă comanda. Pentru Legiune şi Căpitan...

MOTA SI MARIN

In faţa jertfei voastre sfinte...Jur...

. . . .

Pornim din Cluj.

Cer senin, soare şi nădejdi.

Jertfa nu a fost mare pentru gloria Neamului.

Că Moţa şi Marin e toată Legiunea, Ei însă au fost mai buni între noi şi pe ei i-a hărăzit Cristos să trăiască în vecii vecilor, iar noi cei rămaşi trăim, încă, fiindcă aşa ordonă Căpitanul.

Din Cluj ne îndreptăm spre Orăştie şi Sibiu.

In oraşelul natal al eroului Moţa, ajungem seara şi o ploaie rece picura stropi de lacrimi cereşti peste îndoliata aşezare omenească a Orăştiei.

In cele câteva ore cât rămânem la Orăştie, dure rea ne strângea inimile ca într'un cleşte văzând jealea ce întunecase sufletul familiei şi concetăţenilor lui Moţa.

Eroii legionari sunt duşi în Orăştie, unde Moţa stă câteva clipe, pentru ultima oară în faţa casei părinteşti. Scormonim din grădiniţa acoperită de ză padă un pumn de ţărână pentru a-l presăra deasupra scriului la Bucureşti şi noaptea, după oficierea slujbei religioasă la biserică, porim spre Sibiu şi în puterea nopţii pe la orele două, Sibiul, cui bul naţionalismului românesc, ne primeşte îndoliat, într'o manifestaţie sublimă de durere care vimpietreşte şi de admiraţie care depăşeşte chiar durerea.

Vicarul Mitropoliei Sibiului a ţinut aci una dintre cele mai splendide cuvântări ce le-a rostit cândva un prelat român. Pentru frumuseţea ei o redăm în întregime.

<u>Fericiţi viteji ai lui Hristos,</u>

"Vă salutăm cu evlavie în drumul vostru spre veşnică odihnă. Vă salutăm cu salutul dureros al despărţirii şi al conştiinţei, ce ne spune: câtă putere, câtă energie, câtă tinereţe sufletească, câtă eroică bărbăţie s'a pierdut din cămara de vistierii a Neamului românesc, cu sborul ultimei voastre

suflări.

Moartea voastră consimţită, voită, ca un sacrificiu pentru păstrarea în strălucire a Crucii lui Hristos şi pentru triumful ideii naţionale, ne-a tulburat adânc. A fost o zguduire, un cutremur în sufletul tuturor românilor. O zguduire de durere, că acum, când vă cunoaştem în toată măreţia fiinţei voastre, nu vă mai avem vii între noi. Un cutremur de ruşine, că până aţi fost între noi luptători vaş nici pentru aşezarea neamului nostru în drepturile sale suverane, nu v'am înţeles deplin şi nu v'am preţuit cât trebuia. Si de mâhnire, că aţi trebuit să vă expatriaţi, spre a ne lămuri sufletul vostru mare, plin de tăria credinţei şi de eroismul jertfei.

Dar poate aşa a vrut Dumnezeu, spre trezirea noastră, ca dovadă supremă despre curajul sufletului vostru, despre tăria caracterului şi frumuseţea eroismului vostru, să ne vină de departe, ca o lumină vie, de acolo, unde astăzi se dă mai aprig lupta între Hristos şi Satana, între bine şi rău, între omul încreştinat şi omul cu instincte de fiară.

De sigur e voia lui Dumnezeu, ca această lumină curată şi binefăcătoare, ca soarele ce nu poate fi ascuns de noroiul pământului, să călătorească către noi de dinafara graniţelor ţării, în drum crescând mereu în strălucire, încât minciuna şi infamia bolşevizată să nu o mai poată păta.

De sigur este voia lui Dumnezeu, care v'a călăuzit voinţa şi paşii din Arhanghelul Său, ca jertfirea voastră mucenicească să fie o străfulgerare în adâncimile sufletului românesc, descoperindu-i prăpastia în care stau să-l prăvălească cei fără de Dumnezeu. Altfel ar rămânea fără explicare şi poate fără urmare şi sacrificiul vostru minunat şi răsunetul adânc, în toate inimile, al dramaticei voastre mucenicii.

Voi aţi purtat în suflet un ideal sfânt şi nemuritor: Hristos şi Naţiunea, pentru care aţi murit glorios.

Voi v'aţi agonisit prin acest sacrificiu cununa biruinţii şi loc ales între marii biruitori mucenici. Iar prin jertfirea vieţii voastre tinere lui Hristos şi Naţiunii, ne lăsaţi ca testament şi moştenire, pilda celui mai sublim, a singurului şi adevăratului patriotism.

Am fi nişte neînţelepţi, dacă nu i-am pricepe sensul şi nevolnici, dacă nu l-am urma.

Durerea noastră geme, tânguindu-ne peste munţii văile şi câmpiile ţării, că nu vă mai avem vii între noi, dar pilduirea voastră ne este mângâiere şi îmbărbătare.

Fie-vă pomenirea veşnică, vouă vrednicilor de fericire şi iubiţi copii ai României! Amin".

Zeci de mii de oameni împietriţi în salutul roman se înclină convoiului care se îndreaptă spre Turnul Roşu.

Râmnicul Vâlcea, Drăgăşani, Piatra Olt, Slatina, Piteşti, Titu şi Chitila, fiecare oraş românesc este prezent şi plânge.

La orele 12 şi 30 ajungem în Bucureşti.

Piaţa Gării de Nord unde se aşezase catafalcul era o mare de capete. Circulaţia tramvaelor şi a maşinilor a fost întreruptă.

Aci se oficiază de câteva sute de preoţi serviciul divin şi carul mortuar tras de 74 camarazi legionari porneşte pe strada Griviţei, Calea Victoriei, B-dul Elisabeta spre sediul central şi de acolo la Biserica Gorgani, unde camarazii în echipe fac de gardă toată noaptea şi peste un milion de oameni vin pe rând să picure lacrimi la catafalcul scumpilor noştri camarazi.

A doua zi seara marii comandanţi ai Legiunii fac legământul sacrificiului suprem în faţa celor două sicrie, se ţine adunarea generaţiei studenţeşti prezidată simbolic de Moţa, care este proclamat preşedinte răspunzând cu "prezent" la apel.

A doua zi, în 13 Februarie, exact o lună de când Moţa şi Marin căzuseră pe câmpul Majadahondei, Legionarii încolonaţi compact pe întreaga distanţă

dela Biserica Gorgani la Casa Verde din Bucureştii Noui, duc în triumf, aşa cum erau purtaţi altădată eroii romani pe scut, spre locaşul de veşnică odihnă, pe cei doi comandanţi ai Bunei Vestiri.

Se înserase bine, când după triumfala traversare a Bucureştilor ajungem la Mausoleul pe care Legiunea l-a ridicat eroilor legionari.

Camarazii în careu dau ultimul salut eternilor comandanţi, preoţii oficiază un ultim serviciu divin şi Moţa şi Marin se odihnesc în cripta lor dela Casa Verde.

Epopeea nu s'a sfârşit. Moţa şi Marin îşi flutură biruinţa deasupra Legiunii.

Temelia sacrificiului pentru împlinirea visului sfânt al tuturor românilor a fost încă odată cimentată.

Comandanţii Bunei Vestiri, Moţa şi Marin sunt şi vor fi întotdeauna prezenţi în lupta descătuşerii Neamului.

. . . .

Si de aci, dela permanentul jar al inimilor noastre, dela "înţelepciunea hotarîtă de Dumnezeu", "mărirea noastră" necunoscută Domnilor mari şi-a adeverit şi adevereşte de bună voe mărirea cea necuprinsă, darul crucii, dar pentru mântuire, pentru curăţire, pentru Inviere.

Crucificarea este a Neamului. Vedeţi-o. Aşa este Este a întregului Neam omenesc. Este a luptelor, a biruinţelor, a tuturor celor cu sabie sau fără sabie, în slujba adevărului. Dar mai vârtos este a unui popor răsvrătit pentru dreptate, mergând cu rânduire să-şi merite locul, să-şi merite conturile sale geografice şi înălţarea spirituală.

Dela această conştiinţă a purces lupta Spaniei adevărate; deplin lămuriţi, de aci a pornit răsboiul pentru aşezare a crucii în inima ţării pe care au urcat-o pe infinitele două imense braţe, pentruca să pogoare recunoscută şi să meargă la Inviere. Pentrucă numai aşa se putea mântui poporul spaniol, crucificându-se. Numai aşa se putea curăţi.

Numai aşa putea să mai existe. Altminteri Spania pierea.

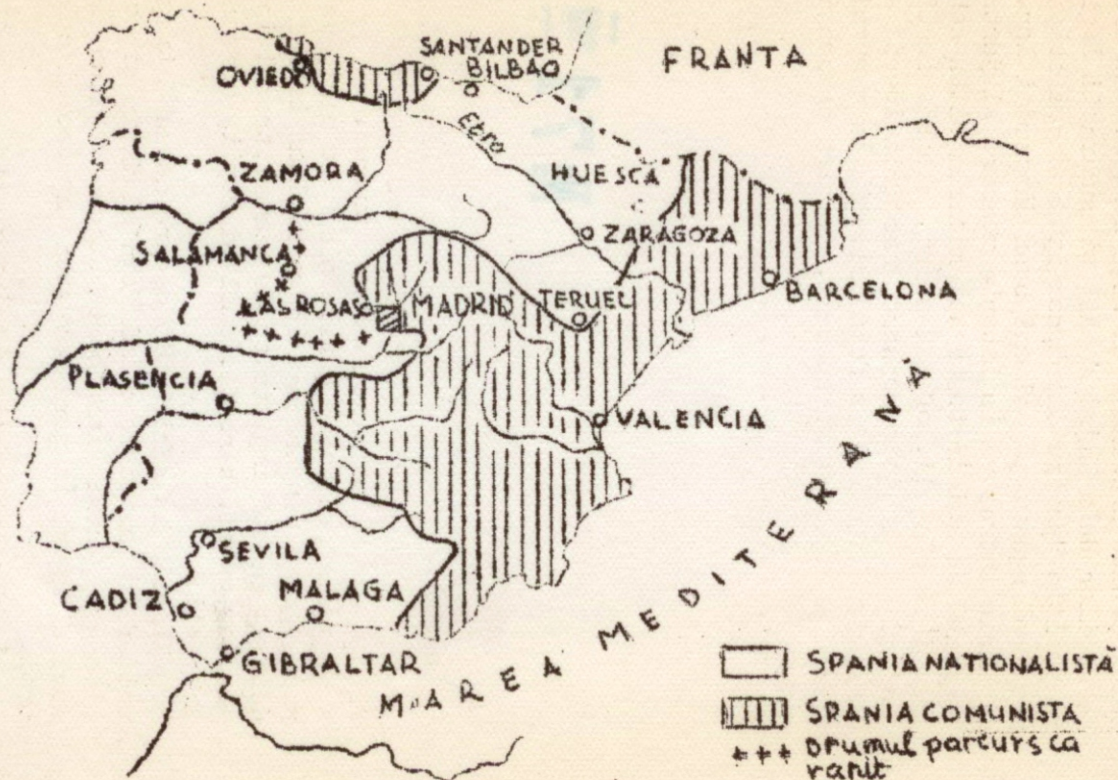
Zidirea lui Dumnezeu creşte.

Amintiţi-vă toţi, tuturor, cuvintele apostolului: "Căci nu mi-am propus a scri ceva între voi decât numai pre Isus Christos, şi pe acesta crucificat".

Iar după crucificarea Mântuitorului multe s'au arătat nouă, precum astăzi ni se arată prezent cu toate actele Lui.

Majadahonda

OVIEDO
SANTANDER
BILBAO
FRANTA
Ebro
ZAMORA
HUESCA
ZARAGOZA
SALAMANCA
LAS ROSAS
MADRID
TERUEL
BARCELONA
PLASENCIA
VALENCIA
SEVILA
CADIZ
MALAGA
GIBRALTAR
MAREA MEDITERANĂ
SPANIA NATIONALISTĂ
SPANIA COMUNISTA
+++ drumul parcurs ca rănit

BĂNICĂ DOBRE

CRUCIFICATII

ZILE TRAITE PE FRONTUL SPANIEI

BĂNICĂ DOBRE

CRUCIFICAȚI

ZILE TRĂITE PE FRONTUL SPANIOL

BUCUREȘTI

TIPOGRAFIA I. N. COPUZBANU STR. ISVOR, 97

1937

EDIŢIA 4-a
(Reimprimare după ediţia 2-a)

Colecţia EUROPA München

PREFAŢA

Camaradul meu Bănică Dobre, care a luptat aşa de frumos în Spania pentru Hristos, îmi cere o prefaţă la istoricul isprăvilor celor 7 Legionari ai lui Codreanu.

Cred că este de prisos. Faptele lui Bănică, glonţul din umăr, vitejia echipei române, îl prezintă lumei întregi şi prefaţează ori ce lucrare ar scri.

Nu prea sunt literat, nu prea iubesc pe scriitori, iubesc mai mult pe făptuitori. A scrie este uşor, când ai un pic de talent. A făptui şi a făptui fapte ca ale lui Bănică şi a celor şeapte, unde trebuie să ai curagiu şi voinţă până la maximum, este ceva mai mult şi nu ori şi cine poate.

Văd că Bănică le întruneşte pe amândouă. Este şi făptuitor şi scriitor şi sunt sigur că scrisul lui va place cum mi-a plăcut mie şi scrisul şi faptele.

Il recomand deci călduros publicului şi mai cu seamă Legionarilor.

General Cantacuzino-Grănicerul

Bucureşti, 27 Iunie 1937

BĂNICĂ DOBRE

Dacă scriu astăzi aceste rânduri despre una din figurile legendare, care vor rămâne permanent în revoluţia noastră naţională, este pentrucă din adâncuri întunecate ea îmi apare tot aşa de luminoasă cum am cunoscut-o.

Bănică Dobre a fost un isvor nesecat de dragoste şi iubire. Iubire şi dragoste faţă de cei mici şi slabi, faţă de patria sa, pe care o cunoştea până în cele mai depărtate colţuri. Faţă de credinţa strămoşească şi eroismul celor căzuţi, pentru care nu odată ochii săi cei săgetători, cei blajini, au plâns cu lacrimi de copil.

L-am cunoscut pentru prima dată la *Buna Vestire.* Revenise din Spania, purtând urmele loviturilor primite în braţul său mare şi vânjos. Pentru îndrăsneala de a părăsi ţara şi a se înrola în slujba unui ideal comun atâtor suflete, el fusese concediat din serviciul pe care îl avea la Cluj.

A fost angajat la *Buna Vestire,* unde am lucrat împreună până în ziua fatală când ziarul nostru a fost suprimat.

Am stat zece luni de zile în acelaşi birou de dimineaţa până seara şi ne-am împărtăşit unul altuia

toate gândurile, toate bucuriile şi toate durerile noastre.

In serile târzii de iarnă, singuratici în biroul din Bulevardul Elisabeta, doar Valeriu Cârdu ne mai tulbura liniştea şi discuţiile noastre fără sfârşit, când venea noaptea de la tipografie.

Bănică Dobre era un mare povestitor. Înainte de a scrie lucrarea sa de note şi impresii de pe frontul spaniol *Crucificaţii*, el mi-a povestit etapă cu etapă tot drumul şi toate evenimentele care au caracterizat marşul acestor eroi.

Era o deosebită plăcere să-l asculţi. Cu capul între mâini şi coatele pe masă, contemplând aevea cu ochii săi înlăcrimaţi figura lui Moţa şi a lui Marin, revărsa câte un suspin înnăbuşit şi blestema soarta că n'a căzut el în locul celor pe care i-a iubit.

Imi evoca amintiri din comoara frământărilor sale de legionar şi când pomenea numele Căpitanului figura sa blajină lua o atitudine marţială, iar ochii deveneau săgetători, privind necunoscutul pe care l-a bănuit, dar de care niciodată n'a tresărit.

Muncitor, destoinic şi devotat Legiunii, Bănică Dobre închidea totuşi o puternică trăire interioară.

Erau clipe când ore întregi de cugetare se scurgeau fără să le observe şi când lumina minţii sale şi sclipirea inteligenţei nesecate puneau probleme care te uimeau.

Nu purta nimănui ură, nu avea niciun duşman şi n'a jignit niciodată – nici chiar un copil.

Avea foarte mulţi prieteni în lumea copiilor pe

care îi iubea. El ştia foarte bine că numai ei sunt rezerva mare a Legiunii, care vor conduce mâine opera uriaşa începută de Căpitan. Ei au sufletele curate, nepătate şi pline de duhul ceresc al credinţei, care se pot integra perfect prin pregătire în marea şcoală formativă a naţiunii care este Legiunea.

Dar Bănică Dobre era şi un mare cuceritor de masse. In lupta electorală din toamna anului 1937 şedinţele sale de cuib pe care le ţinea în satele răspândite pe plaiurile României erau sărbători închinate oratorului.

Ţinuta sa maiestoasă, înaltă şi impunătoare, cu mantia verde aruncată peste umerii care au sângerat pentru o credinţă, cu verbul tăios şi răspicat, îţi prezenta parcă un tablou alegoric, o frescă dintr'o veche icoană strămoşească, prafuită de vremuri.

Călătorea mult în toată ţara.

Intr'o seară din aceeaşi toamnă de luptă electorală un telefon din Timişoara mă trezeşte din munca mea la gazetă.

Era Bănică Dobre. Plecase să ridice o troiţa undeva departe în Munţii Apuseni şi primise o lovitura de baionetă din partea jandarmilor români care aveau ordin să interzică ceremonia aceasta legionară.

Era internat în sanatoriul din Timişoara. Am luat primul tren şi am plecat să-mi văd prietenul, dar nu l-am mai găsit. După două zile, Bănică Dobre părăsise patul cu rana încă sângerândă şi plecase

iarăşi acolo unde Legiunea avea nevoie de el – pe teren.

N'am să uit niciodată acest caracter ferm şi această voinţă hotărîtă pentru care spiritul de sacrificiu era un sistem de a trăi viaţa.

Câtă exuberanţă, câtă dăruire şi câtă nepăsare în faţa morţii!

Am făcut anul nou la *Buna Vestire* şi din mijlocul nostru a dispărut în noaptea aceea de iarnă pustie, împreună cu Mişu Polihroniade să aline durerea şi suferinţele celor care stăteau închişi în celulele de la marginea Bucureştiului.

O clipă n'a precupeţit din viaţa lui pentru Legiune şi Căpitan. Un minut n'a folosit fără folos pentru ţara care i-a fost atât de dragă şi pentru naţiunea căreia i-a dat viaţa şi sufletul său de mare legionar.

L-am revăzut ultima dată la Râmnicu-Sărat şi'n faţa lui de martir, m'am cutremurat şi m'am ruşinat.

Eram o fărâmă de om ce privea acest uriaş care mi-a călăuzit paşii şi luminat drumul.

Mândru şi impunător, slăbit fiziceşte, dar neînfrânt în credinţa sa de martir, scruta viitorul aprig pentru el, dar strălucitor pentru România, spunându-mi:

"Moartea individului nu înseamnă în viaţa unui popor încetarea lui de a mai trăi. Ea este regăstrea pentru cei rătăciţi şi isvor de creaţie pentru cei umiliţi. Este versificarea forţelor şi înnobilarea morţilor. Iar noi avem atâtea energii şi atâtea rezerve care vor trăi. Prin ele vom trăi şi noi. A fost sortit de Dumnezeu şi aşa a dorit Căpitanul. Se va îndeplini."

Bănică Dobre a avut dreptate!

Peste mormântul său s'au aşternut anii – dar nu şi uitarea. Au curs lacrimi, dar n'a crescut descurajarea!

A înflorit spiritul colectiv de jertfă şi s'a clădit biruinţa legionară. La mormântul său şi al celor mulţi străjuieşte prezentul, iar în faţa jertfei lui şi a tuturor străjuieşte viitorul.

Va fi aşa cum l-au visat.*

Constantin I. Ghidei

* Extras din ziarul *Buna Vestire* anul v, seria II, Nr. 100 din Joi 16 Ianuarie 1941, p. 2.

Postfață

Bănică Dobre s'a născut pe ziua de 24 Iunie 1908 la Toxof, lângă Constanța. Dupăce frecventase Academia Comercială din Cluj, a muncit la Cluj ca funcționar la Direcția Ministerială (1929); tot la Cluj a fost secretar contabil al Școlii Superioare de Comerț (1930); la Oradea a fost inspector al Ministerului Finanțelor (1935-1936); din 1937 a fost administrator al ziarului legionar „Buna Vestire".

Ca ziarist, a colaborat încă din 1928, când se afla la Cluj, la diferite publicații legionare, între care „Luptătorul" și „Înfrățirea Românească".

Comandant legionar, a luptat în Spania în echipa condusă de generalul Gheorghe Cantacuzinó-Grănicerul; avem o amintire din acea experiență în cartea *Crucificații*, publicată la București în 1937. Arestat în decursul prigoanei antilegionare din 1938, a fost întemnițat la Miercurea Ciuc; închis apoi in lagărul din Râmnicu Sărat, a fost brutal asasinat în tragica noapte între 21 și 22 Septembrie 1939 împreună cu mulți alți legionari, în total 252, din ordinul regelui criminal și trădător Carol II și a amantei sale.

În rândurile următoare lectorul poate găsi amintirea care ne a fost transmisă de Ion Mării, care l-a

întâlnit pe Bănică Dobre când acesta din urmă, în timpul campaniei electorale din 1937, trecea din sat în sat cu o echipă legionară însărcinată cu propaganda.

Personalmente, l-am cunoscut pe Bănică Dobre în satul Vălcani, Jud. Timiș-Torontal. Aveam treisprezece ani și școala a foat închisă în ziua când Bănică Dobre a vorbit țăranilor. Învățătorul ne-a avertizat să nu mergem la adunarea ținută de Bănică, căci erau mulți jandarmi care patrulau acolo.

Sala Casei Naționale în care s'a ținut înstrunirea, nu era destul de mare astfel încât mulți țărani au ascultat cu religiozitate discursul lui Bănică afară din sală prin ferestele deschise.

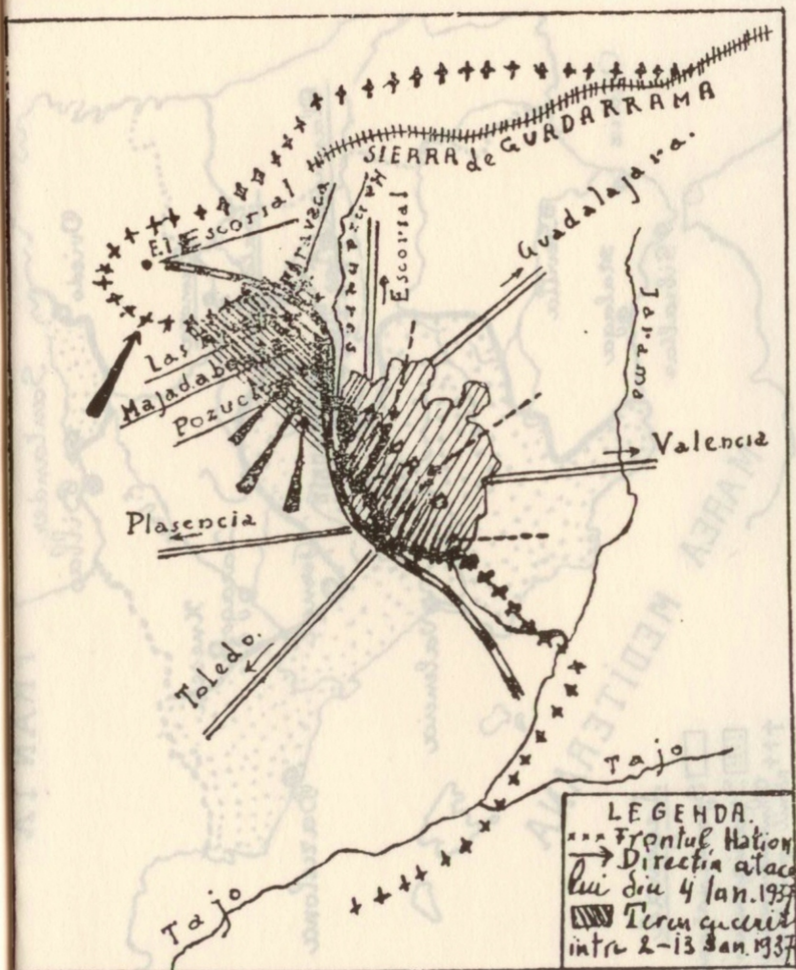
La sfârșitul discursului său Bănică a spus: „Moța și Marin nu sunt morți. Sufletele lor plutesc deasupra noastră. Împreună cu Căpitanul ei ne conduc spre biruință." Apoi gigantul Bănică a ridicat în sus mâna dreaptă augurând țăranilor: „Dumnezu să vă dee copii ca mine".

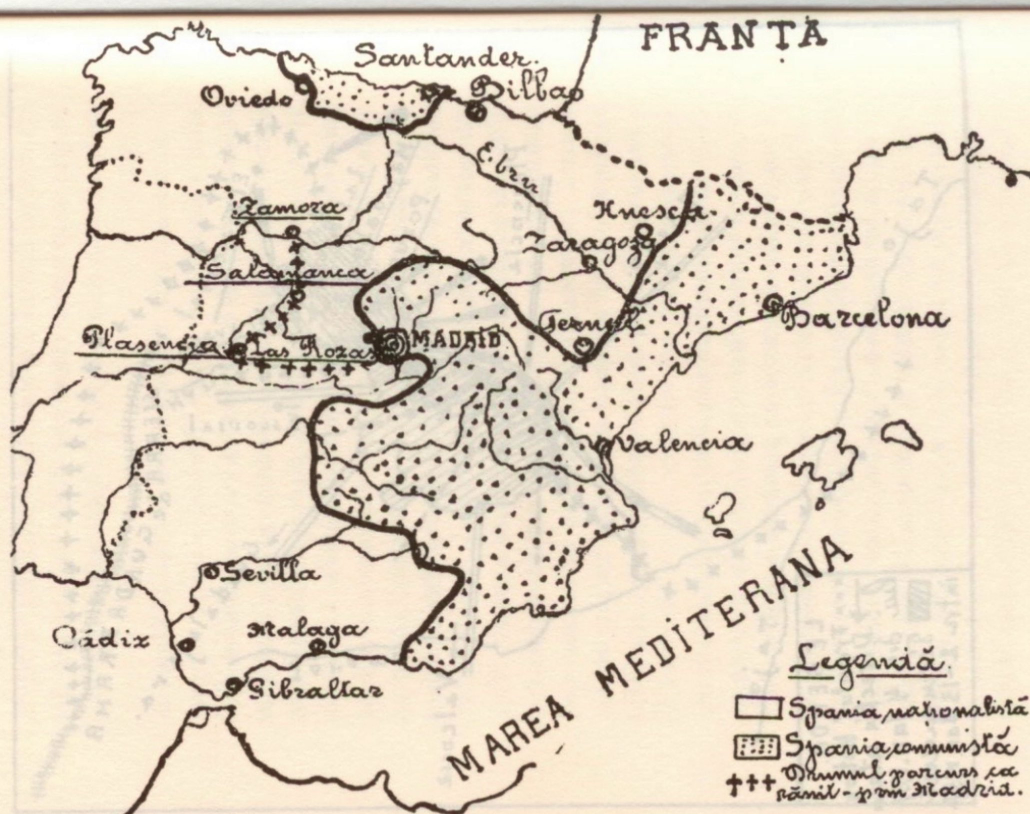
Eu m'am strecurat prin mulțime până la tribuna de unde a vorbit Bănică. Când a coborît, a trecut pe lângă mine. Îi ajungeam până la centură.

Vizita lui Bănică a reprezentat un moment de încurajare și înălțare sufletească pentru tot satul.

Au trecut de atunci 73 de ani, dar eu n'am uitat acele momente. Bănică a fost unicul dintre legionarii care au participat la Cruciada spaniolă, pe care l-am cunoscut personal.

Claudio Mutti

SIERRA de GUADARRAMA
El Escorial
Escorial
Guadalajara
Majadahonda
Pozuelo
Valencia
Plasencia
Toledo
Tajo
Tajo
Tajo
LEGENDA
Frontul Nation
Directia atacului din 4 Ian. 1937
Teren cucerit intre 2-13 Ian. 1937

FRANȚA
Santander
Oviedo
Bilbao
Ebru
Huesca
Zamora
Zaragoza
Salamanca
Barcelona
Teruel
Plasencia
Las Rozas
MADRID
Valencia
Sevilla
Malaga
Cádix
Gibraltar
MAREA MEDITERANA
Legendă
Spania naționalistă
Spania comunistă
+++ Drumul parcurs ca rănit - prin Madrid.

EDITURA ZIARULUI „BUNA VESTIRE“

Prețul Lei 35